ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 15ης Μαΐου 1986 *

Στην υπόθεση 222/84,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Industrial Tribunal της Βόρειας Ιρλανδίας του Μπέλφαστ προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Marguerite Johnston

και

Chief Constable of the Royal Ulster Constabulary,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία της οδηγίας 76/207/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 9ης Φεβρουαρίου 1976, περί της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 70) και του άρθρου 224 της Συνθήκης ΕΟΚ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

συγκείμενο από τους Mackenzie Stuart, πρόεδρο, T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann και R. Joliet προέδρους τμήματος, O. Due, Y. Galmot, K. Κακούρη και T. F. O' Higgins, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Darmon
γραμματέας: P. Heim

αφού έλαβε υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Marguerite Johnston, εκπροσωπούμενη κατά την έγγραφη και προφορική διαδικασία από τους A. Lester, QC, και D. Smyth, barrister, κατ' εντολή των Murphy, Kerr & Co., solicitors,

— το Ηνωμένο Βασίλειο, εκπροσωπούμενο κατά μεν την έγγραφη διαδικασία από τη S. J. Hay του Treasury Solicitor's Departement, επικουρούμενη από τους A. Camp-

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

bell, Senior Crown Counsel, και R. Plender, barrister, κατά δε την προφορική διαδικασία από τους F. Jacobs, QC, και R. Plender, barrister,

— το Βασίλειο της Δανίας εκπροσωπούμενο, κατά την προφορική διαδικασία, από τον L. Mikaelsen,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων εκπροσωπούμενη, κατά την έγγραφη και προφορική διαδικασία, από τους A. Toledano Laredo, κύριο νομικό σύμβουλο, και J. Currall, μέλος της νομικής της υπηρεσίας,

αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 28ης Ιανουαρίου 1986,

εκδίδει την ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, η εξέλιξη της διαδικασίας και οι παρατηρήσεις που κατατέθηκαν δυνάμει του άρθρου 20 του Οργανισμού του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων συνοψίζονται ως εξής:

I — Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

A — *Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης*

1. Η Royal Ulster Constabulary (εφεξής: RUC), αστυνομία της Βόρειας Ιρλανδίας, τελεί υπό τις διαταγές του Chief Constable της RUC, ο οποίος, δυνάμει του Police Act (Northern Ireland) 1970, είναι αρμόδιος για το διορισμό εφεδρικών οργάνων της αστυνομίας ως Reserve Constables στη Royal Ulster Constabulary Reserve (εφεξής: RUCR). Ο τρόπος διορισμού και οι συνθήκες υπηρεσίας των οργάνων της RUCR ρυθμίζονται από τη Royal Ulster Constabulary Reserve (Appointment and Conditions of Service) Regulations (NI) 1973 (SR & O 1973, αριθ. 83) (εφεξής: ρύθμιση περί της εφεδρικής αστυνομίας του 1973) της οποίας το άρθρο 4 ορίζει ότι μπορούν να διορίζονται μόνο πρόσωπα άμεμπτης ηθικής, υγιή και σωματικώς κατάλληλα για τη σχετική θέση. Ο Chief Constable μπορεί να διορίζει βοηθητικά όργανα με πλήρη απασχόληση· τα τελευταία αποτελούν τη «RUC Full-time Reserve».

Η ρύθμιση περί εφεδρικής αστυνομίας του 1973 και οι συνθήκες εργασίας της RUC Full-time Reserve δεν κάνουν καμιά διάκριση, έχουσα σημασία εν προκειμένω, μεταξύ ανδρών και γυναικών όσον αφορά τα καθήκοντά τους. Οι πρώτοι διορισμοί Reserve Constables στη RUCR έγιναν το 1970· γυναίκες διορίστηκαν για πρώτη φορά στη RUCR το 1973. Οι πρώτοι διορισμοί στη RUC Full-time Reserve έγιναν το 1972· το 1974 διορίστηκαν, για πρώτη φορά, γυναίκες στη RUC Full-time Reserve.

Μετά το 1972 οι διορισμοί στη RUC Full-time Reserve γίνονται βάσει συμβάσεων τριετούς διαρκείας. Μέχρι το 1977, όταν έληγε μια σύμβαση εργασίας, είτε επρόκειτο για άνδρες είτε για γυναίκες, προτείνονταν πάντοτε στους ενδιαφερόμενους, εφόσον η παροχή υπηρεσιών τους ήταν ικανοποιητική και εξακολουθούσαν να είναι κατάλληλοι για τη σχετική θέση, νέες συμβάσεις πλήρους απασχολήσεως για περίοδο τριών ετών.

2. Ενώ στην Αγγλία και στην Ουαλία οι αστυνομικοί, με εξαίρεση την περίπτωση ειδικών επιχειρήσεων, γενικώς δεν οπλοφορούν και δεν υφίστανται σ' αυτά τα τμήματα του Ηνωμένου Βασιλείου γενική πολιτική αντιτιθέμενη στην εκπαίδευση των γυναικών αστυνομικών στη χρήση πυροβόλων όπλων και τη σκοποβολή ή την απασχόλησή τους σε καθήκοντα που απαιτούν οπλοφορία, στη Βόρεια Ιρλανδία, λόγω του κύματος τρομοκρατίας που έχει ξεσπάσει εκεί από πολλά χρόνια υιοθετήθηκε από τον Chief Constable της RUC διαφορετική πολιτική. Πράγματι, οι επιθέσεις των οποίων αντικείμενο αποτέλεσαν πολλοί αστυνομικοί κατέστησαν αδύνατη την πραγματοποίηση στη Βόρεια Ιρλανδία του σκοπού της άνευ όπλων εκτέλεσης των καθηκόντων των αστυνομικών δυνάμεων, όπως συμβαίνει στα λοιπά τμήματα του Ηνωμένου Βασιλείου.

Οι άνδρες αστυνομικοί οπλοφορούν κατά τη συνήθη άσκηση των καθηκόντων τους. Αντίθετα, οι γυναίκες αστυνομικοί και ειδικότερα τα θήλεα όργανα της RUCR ούτε οπλοφορούν ούτε εκπαιδεύονται στο χειρισμό πυροβόλων όπλων και τη σκοποβολή. Ο λόγος για την πολιτική αυτή του Chief Constable, αποκλεισμού δηλαδή των γυναικών αστυνομικών από την οπλοφορία, είναι ότι το εν λόγω όργανο της αστυνομίας θεωρεί ότι, αν οι γυναίκες αστυνομικοί οπλοφορούσαν, θα ήταν ηυξημένος ο κίνδυνος να καταστούν στόχοι επιθέσεων. Εξάλλου, ο Chief Constable φρονεί ότι οι ένοπλες γυναίκες αστυνομικοί θα ήταν λιγότερο αποτελεσματικές σε ορισμένους τομείς οι οποίοι προσιδιάζουν καλύτερα στις γυναίκες, ιδίως όσον αφορά τα καθήκοντα κοινωνικού χαρακτήρα ή τις επαφές με οικογένειες και παιδιά. Τέλος, θα υπήρχε κίνδυνος ο οπλισμός των γυναικών αστυνομικών κατά τη συνήθη άσκηση των καθηκόντων τους να θεωρηθεί από το κοινό, πολύ περισσότερο ακόμη απ' ό,τι αυτός των ανδρών, ως απομάκρυνση από το ιδανικό περί άοπλης αστυνομίας.

Ο αριθμός των ανδρών αστυνομικών της RUC και της RUCR που φονεύθηκαν από τρομοκρατικές ενέργειες μετά το 1969 ανέρχεται, σύμφωνα με την απόφαση περί παραπομπής, σε 180 άτομα, από τα οποία τα 59 είχαν εκ των προτέρων επιλεγεί ως στόχοι επιθέσεων. Κατά την ίδια περίοδο, φονεύθηκαν δύο γυναίκες αστυνομικοί, καμιά, όμως, απ' αυτές δεν είχε επιλεγεί, ειδικώς, ως στόχος επιθέσεως.

3. Το 1980, ο Chief Constable αποφάσισε την ανανέωση των συμβάσεων των θηλέων οργάνων της RUC Full-time Reserve μόνο για τις περιπτώσεις όπου καθήκοντα που έπρεπε να εκτελούν τα όργανα αυτά δεν μπορούσαν να εκτελεστούν παρά μόνο από γυναίκες. Οι λόγοι της απόφασης αυτής ήταν οι ακόλουθοι: η RUC διέθετε κατά τον κρίσιμο χρόνο επαρκή αριθμό γυναικών αστυνομικών για τα καθήκοντα που συνήθως ανατίθενται στις γυναικείες αστυνομικές δυνάμεις. Επομένως, τα μόνα καθήκοντα για τα οποία απαιτείτο η πρόσληψη αστυνομικών οργάνων στη RUC Full-time Reserve ήταν τα γενικά καθήκοντα αστυνομίας. Σημαντικό μέρος των καθηκόντων αυτών συνίστατο σε αποστολές ασφαλείας, όπως αποστολές προστασίας και συνοδείας, οι οποίες συνεπάγονταν συχνά τη χρήση πυροβόλων όπλων. Συνέπεια της ανωτέρω περιγραφόμενης πολιτικής του Chief Constable στον τομέα της οπλοφορίας των θηλέων οργάνων της RUC ήταν ότι τα καθήκοντα αυτά δεν έπρεπε να ανατίθενται σε γυναίκες.

Ύστερα από την απόφαση αυτή, με εξαίρεση μια περίπτωση, δεν προτάθηκε πλέον σε γυναίκα στο πλαίσιο του RUC Full-time Reserve καμιά σύμβαση πλήρους απασχόλησης, αλλά συνεχίστηκαν· να προτείνονται, όπως και προηγουμένως στη RUC Full-time Reserve, συμβάσεις σε άνδρες.

4. Η Marguerite Johnston εισήλθε στη RUC ως εφεδρικό αστυνομικό όργανο μερικής απασχολήσεως το Μάρτιο του 1974. Το Νοέμβριο του 1974, έγινε όργανο της RUC Full-time Reserve με τριετή σύμβαση μετά τη λήξη της οποίας ακολούθησε δεύτερη τριετής σύμβαση εργασίας που έληξε το Νοέμβριο του 1980.

Μέχρι το Νοέμβριο του 1980, η Johnston ήταν τοποθετημένη στο αστυνομικό τμήμα της RUC του Newcastle και εκτελούσε συνήθη καθήκοντα του αστυνομικού με στολή, όπως είναι η διασφάλιση της συνεχούς λειτουργίας του αστυνομικού τμήματος, η συμμετοχή σε περιπόλους, η οδήγηση του οχήματος της περιπόλου και η συμμετοχή στη σωματική έρευνα των προσώπων που οδηγούνταν στα αστυνομικά τμήματα. Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων αυτών, η Johnston δεν οπλοφορούσε, αλλά συνοδευόταν συνήθως, όταν είχε υπηρεσία εκτός τμήματος, από ένοπλο άρρεν όργανο της RUC Full-time Reserve.

Το Νοέμβριο του 1980, ο Chief Constable αρνήθηκε να προτείνει στην Johnston νέα σύμβαση πλήρους απασχολήσεως, οπότε αυτή απασχολήθηκε έκτοτε με μειωμένο ωράριο στη RUCR, όπου εργάζεται και σήμερα ως βοηθός διαβιβάσεων. Ο μισθός της είναι αναλογικά κατώτερος αυτού που ελάμβανε στη RUC Full-time Reserve.

Δεν αμφισβητείται ότι η Johnston υπήρξε ικανό και εκτιμώμενο όργανο της RUC Full-time Reserve. Είχε αποκτήσει πείρα στις δραστηριότητες και τις μεθόδους της αστυνομίας, ο δε λόγος που δεν ανανεώθηκε η σύμβασή της πλήρους απασχολήσεως ήταν η νέα πολιτική του Chief Constable όσον αφορά τα θήλεα όργανα της RUC Full-time Reserve. Αν ήταν άνδρας, ο Chief Constable θα της είχε προτείνει νέα σύμβαση πλήρους απασχολήσεως.

Β — *Οι εθνικές διατάξεις σχετικά με τις στηριζόμενες στο φύλο διακρίσεις*

Στη Βόρεια Ιρλανδία, το Sex Discrimination (Northern Ireland) Order 1976 [SI 1976, αριθ. 1042 (NI 15)] θεσπίζει κανόνες που αποσκοπούν στην κατάργηση των στηριζόμενων στο φύλο διακρίσεων και την εφαρμογή της αρχής της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών όσον αφορά την πρόσβαση στην εργασία, την επαγγελματική εκπαίδευση και προώθηση και τις συνθήκες εργασίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 1, σημείο γ), του Sex Discrimination Order, κατά την πλήρωση μιας θέσης, αποτελεί παρανομία να γίνεται διάκριση εις βάρος γυναίκας με την άρνηση ή την ηθελημένη παράλειψη προσφοράς σ' αυτή της σχετικής θέσης. Το άρθρο 8, παράγραφος 2, σημείο α), απαγορεύει την εις βάρος γυναίκας διάκριση, στη θέση που απασχολείται, μέσω των διαδικασιών που αφορούν τις δυνατότητες προαγωγής, μεταθέσεως, επαγγελματικής εκπαιδεύσεως ή κάθε άλλου, σε χρήμα ή σε είδος, πλεονεκτήματος ή με την άρνηση ή την ηθελημένη παράλειψη παροχής προσβάσεως στις δυνατότητες αυτές ή τα πλεονεκτήματα.

Κατά το άρθρο 10, παράγραφος 1, του Order, οι προαναφερθείσες διατάξεις δεν εφαρμόζονται στις θέσεις ως προς τις οποίες το ανδρικό φύλο αποτελεί, αυτό καθαυτό, επαγγελματικό προσόν. Η παρέκκλιση αυτή περιορίζεται στις απαριθμούμενες στην παράγραφο 2 του άρθρου αυτού περιπτώσεις, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και αυτή όπου « τα ουσιώδη χαρακτηριστικά της θέσης απαιτούν να πληρώνεται από άνδρα για λόγους φυσιολογικούς (εξαιρουμένης της φυσικής δυνάμεως ή αντοχής) ή, προκειμένου περί θεατρικών παραγωγών ή άλλων θεαμάτων, για λόγους αυθεντικότητας, κατά τρόπο που τα βασικά χαρακτηριστικά της θέσης θα ήταν ουσιωδώς διαφορετικά αν η θέση αυτή είχε πληρωθεί από γυναίκα ».

Η αστυνομία αποτελεί αντικείμενο συγκεκριμένων διατάξεων του Sex Discrimination Order το οποίο, στο άρθρο του 19, παράγραφος 1, ορίζει ότι το επάγγελμα του αστυνομικού πρέπει να θεωρείται ως απασχόληση και στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, ότι οι ρυθμίσεις που έχουν θεσπιστεί κατ' εφαρμογή του Police Act (Northern Ireland) 1970 δεν πρέπει να επιφυλάσσουν διαφορετική μεταχείριση στους άνδρες από τις γυναίκες, εκτός όσον αφορά απαιτήσεις σχετικές με το ύψος του σώματος, τη στολή, τον οπλισμό ή τα επιδόματα στολής ή οπλισμού.

Το άρθρο 53 του Sex Discrimination Order ορίζει ότι καμιά από τις διατάξεις του τρίτου μέρους, στο οποίο περιλαμβάνεται το άρθρο 8,

δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να καθίσταται παράνομη μια πράξη που εκδίδεται προς διασφάλιση της εθνικής ασφάλειας ή προς προστασία της δημόσιας ασφάλειας ή της δημόσιας τάξης. Δυνάμει της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου, η υπογεγραμμένη από τον υπουργό βεβαίωση, με την οποία πιστοποιείται ότι μια πράξη εκδόθηκε προς το σκοπό αυτό, αποτελεί αδιάσειστη απόδειξη πληρώσεως των προϋποθέσεων αυτών.

Γ — *Η διαφορά στην κύρια δίκη και τα προδικαστικά ερωτήματα*

1. Στις 27 Νοεμβρίου 1980, η Johnston προσέφυγε ενώπιον του Industrial Tribunal, ζητώντας να καθοριστούν τα δικαιώματά της έναντι του Chief Constable της RUC όσον αφορά:

— μια νέα θέση πλήρους απασχολήσεως στη RUC Full-time Reserve·

— την πρόσβαση σε επαγγελματική εκπαίδευση όσον αφορά το χειρισμό και τη χρήση πυροβόλων όπλων·

— τη δυνατότητα να μπορεί να εκτελεί δημόσια υπηρεσία συνδεόμενη με τη διατήρηση της δημόσιας τάξης·

— την καταβολή αποζημιώσεως.

Η Johnston στήριξε την προσφυγή της στο Sex Discrimination Order 1976, ισχυριζόμενη:

— ότι απετέλεσε αντικείμενο παράνομης διακρίσεως κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 1, σημείο γ), εκ μέρους του Chief Constable, λόγω του ότι ο τελευταίος αρνήθηκε ή ηθελημένα παρέλειψε να της προτείνει νέα θέση στη RUC Full-time Reserve, και

— ότι απετέλεσε αντικείμενο παράνομης διακρίσεως, κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 2, σημείο α), εκ μέρους του Chief Constable, λόγω του ότι ο τελευταίος της αρνήθηκε την πρόσβαση στην εκπαίδευση, στο χειρισμό και τη χρήση πυροβόλων όπλων και τη δυνατότητα εκτελέσεως καθηκόντων συνδεόμενων με την τήρηση της δημόσιας τάξης.

2. Πριν από την πρώτη επ' ακροατηρίου συζήτηση της υπό κρίση υποθέσεως ο αρμόδιος υπουργός χορήγησε βεβαίωση, κατά την έννοια του άρθρου 53 του Sex Discrimination Order, πιστοποιούσα ότι η άρνηση προσφοράς θέσεως πλήρους απασχολήσεως στην Johnston εντός της RUCR έγινε χάριν της διαφυλάξεως της εθνικής ασφάλειας και της προστασίας της δημόσιας ασφάλειας και τάξης.

Τότε, η Johnston δέχτηκε ενώπιον του Industrial Tribunal ότι, κατ' εφαρμογή αυτών καθαυτών και μόνο των διατάξεων του Sex Discrimination Order, η βεβαίωση αυτή τη στερούσε από κάθε έννομη προστασία. Εντούτοις, η Johnston στηρίχτηκε στις διατάξεις της οδηγίας 76/207/ΕΟΚ της 9ης Φεβρουαρίου 1976, περί της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως ανδρών και γυναικών, όσον αφορά την πρόσβαση σε απασχόληση, την εκπαίδευση και προώθηση και τις συνθήκες εργασίας.

Το Industrial Tribunal αποφάσισε να υποβάλει, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικό ερώτημα προς το Δικαστήριο, καίτοι επιφυλάχτηκε ως προς τη διατύπωση των ερωτημάτων που επρόκειτο να θέσει. Έφεση κατά της απόφασης αυτής που άσκησε ο Chief Constable απορρίφθηκε από τον Lord Lowry, Lord Chief Justice της Βόρειας Ιρλανδίας, κατά της αποφάσεως του οποίου ο Chief Constable προσέφυγε ενώπιον του Court of Appeal της Βόρειας Ιρλανδίας.

Κατόπιν αναστολής της διαδικασίας αυτής, προκειμένου να γίνει νέα επί της ουσίας συζήτηση ενώπιον του Industrial Tribunal, ο Chief Constable δέχτηκε ότι τα άρθρα 10 και 19 του Sex Discrimination Order δεν προσφέρονταν ως μέσο άμυνας και επικαλέστηκε το άρθρο 224 της Συνθήκης ΕΟΚ. Το Industrial Tribunal έκρινε ότι αυτό το μέσο άμυνας έθεσε άλλα ζητήματα ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου, τα οποία έπρεπε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, να υποβληθούν στο Δικαστήριο.

Η έφεση του Chief Constable κατά της αποφάσεως του Lord Chief Justice της Βόρειας Ιρλανδίας απορρίφθηκε στις 13 Οκτωβρίου 1983.

3. Με απόφαση της 8ης Αυγούστου 1984, το Industrial Tribunal υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

« 1) Η οδηγία 76/207 του Συμβουλίου της 9ης Φεβρουαρίου 1976, περί της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 70), εφεξής: "η οδηγία", θεωρούμενη τόσο αυτή καθαυτή όσο και υπό το φως των περιστάσεων που περιγράφονται στη δήλωση των διαδίκων με την οποία συνομολογούνται τα πραγματικά περιστατικά της εν λόγω υποθέσεως, έχει την έννοια ότι μπορεί ένα κράτος μέλος να εξαιρέσει από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας πράξεις δυσμενούς διακρίσεως με βάση το φύλο όσον αφορά την πρόσβαση σε απασχόληση, εκδιδόμενες προς διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας ή προς προστασία της δημόσιας ασφάλειας ή της δημόσιας τάξης;

2) Η οδηγία αυτή, θεωρούμενη τόσο αυτή καθαυτή όσο και υπό το φως των περιστάσεων που περιγράφονται στη δήλωση των διαδίκων με την οποία συνομολογούνται τα πραγματικά περιστατικά, επιτρέπει να καταταγεί η θέση πλήρους απασχολήσεως του ένοπλου εφεδρικού αστυνομικού οργάνου ή η εκπαίδευση στο χειρισμό και στη χρήση πυροβόλων όπλων για τέτοια θέση μεταξύ των επαγγελματικών δραστηριοτήτων και, ενδεχομένως, στην εκπαίδευση που απαιτείται για την πρόσβαση σ' αυτές, ως προς τις οποίες, λόγω της φύσεώς τους ή των συνθηκών ασκήσεώς τους, το φύλο συνιστά, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, παράγοντα αποφασιστικής σημασίας;

3) Ποιες είναι οι αρχές και τα κριτήρια με τα οποία τα κράτη μέλη πρέπει να προσδιορίζουν κατά πόσο "το φύλο συνιστά παράγοντα αποφασιστικής σημασίας" κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, όσον αφορά, αφενός, τις "επαγγελματικές δραστηριότητες" ένοπλου οργάνου της εφεδρικής αστυνομίας και, αφετέρου, "την εκπαίδευση που απαιτείται για την πρόσβαση σ' αυτές", είτε λόγω της φύσεώς τους είτε λόγω των συνθηκών ασκήσεώς τους;

4) Έχοντας υπόψη τις περιστάσεις που εκτίθενται στη δήλωση των διαδίκων με την οποία συνομολογούνται τα περιστατικά της υπό κρίση υποθέσεως, είναι δυνατό μια πολιτική ακολουθούμενη από τον Chief Constable of Police, επιφορτισμένο με την εκ του νόμου ευθύνη για τη διεύθυνση και τον έλεγχο της αστυνομίας, κατά την οποία γυναίκες αστυνομικοί δεν πρέπει να οπλοφορούν να συνιστά "διάταξη που αφορά την προστασία της γυναίκας", κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 3, ή "διοικητική διάταξη" δικαιολογούμενη από "λόγους προστασίας" κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 2, στοιχείο γ), της οδηγίας;

5) Αν στο ερώτημα 4 δοθεί καταφατική απάντηση, ποιες είναι οι αρχές και τα κριτήρια με τα οποία τα κράτη μέλη πρέπει να προσδιορίζουν κατά πόσο "υφίστανται λόγοι προστασίας", κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 2, στοιχείο γ);

6) Υπό τις περιστάσεις της παρούσας υπόθεσης, δικαιούται η προσφεύγουσα να επικαλεστεί ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων των κρατών μελών την αρχή της ίσης μεταχείρισης που περιέχεται στις σχετικές διατάξεις της οδηγίας;

7) Αν στο ερώτημα 6 δοθεί καταφατική απάντηση

α) Αυτό καθαυτό το άρθρο 224 της Συνθήκης ΕΟΚ επιτρέπει στα κράτη μέλη, όταν αντιμετωπίζουν σοβαρές εσωτερικές ταραχές θίγουσες τη δημόσια τάξη, να παρεκκλίνουν από τις υποχρεώσεις οι οποίες, άλλως, θα επιβάλλονταν σ' αυτά (ή στους εργοδότες που υπόκεινται στη δικαιοδοσία τους) δυνάμει της οδηγίας;

β) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, μπορεί ένας ιδιώτης να επικαλεστεί το γεγονός ότι ένα κράτος μέλος δεν συνεννοήθηκε με τα άλλα κράτη μέλη, προκειμένου να εμποδίσει το πρώτο κράτος μέλος να επικαλεστεί το άρθρο 224 της Συνθήκης ΕΟΚ; »

Δ — Η ενώπιον του Δικαστηρίου έγγραφη διαδικασία

Η απόφαση περί παραπομπής του Industrial Tribunal πρωτοκολλήθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 4 Σεπτεμβρίου 1984. Σύμφωνα με το άρθρο 20 του πρωτοκόλλου περί του οργανισμού του Δικαστηρίου της ΕΟΚ, γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν η Johnston, εκπροσωπούμενη από τους Anthony Lester, QC, και David Smyth κατ' εντολή των Murphy, Kerr & Co., solicitors, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από την S. J. Hay, επικουρούμενη από τον Anthony Campbell, Senior Crown Counsel και τον Richard Plender και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον Armando Toledano Laredo, κύριο νομικό σύμβουλο, και τον Julian Currall, μέλος της νομικής της υπηρεσίας.

Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και ύστερα από ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, το Δικαστήριο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.

II — Γραπτές παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο

1. *Παρατηρήσεις της Johnston*

Επί του *πρώτου ερωτήματος*, η Johnston φρονεί ότι οι στόχοι της διαφύλαξης της εθνικής ασφάλειας ή της δημόσιας ασφάλειας και τάξης μπορούν να δικαιολογήσουν παρέκκλιση από τη θεμελιώδη αρχή της ισότητας μόνο στην περίπτωση που η σχετική παρέκκλιση καλύπτεται από το άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας 76/207/ΕΟΚ. Μόνο στο πλαίσιο των συγκεκριμένων δραστηριοτήτων μπορεί να καθοριστεί αν το φύλο συνιστά, λόγω της φύσεως των επαγγελματικών δραστηριοτήτων ή των συνθηκών ασκήσεώς τους, παράγοντα αποφασιστικής σημασίας. Γενική παρέκκλιση, άσχετη προς συγκεκριμένες επαγγελματικές δραστηριότητες ή προς τη φύση τους ή τις συνθήκες ασκήσεώς τους, για το λόγο και μόνο ότι το επίδικο μέτρο διακρίσεως ελήφθη προς διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας ή της δημόσιας ασφάλειας ή τάξης, δεν καλύπτεται από το άρθρο αυτό. Στην αντίθετη περίπτωση, ένα κράτος μέλος θα μπορούσε μονομερώς και χωρίς έλεγχο των κοινοτικών οργάνων να καθορίζει την έκταση εφαρμογής του άρθρου αυτού (βλέπε απόφαση της 4ης Δεκεμβρίου 1974, Van Duyn κατά Home Office, 41/74, ECR σ. 1337).

Απάντηση στο *δεύτερο ερώτημα* δεν είναι δυνατή, λόγω της αόριστης διατυπώσεώς του. Το ζήτημα αν η θέση πλήρους απασχολήσεως ως ένοπλου οργάνου εφεδρικής αστυνομίας είναι δυνατό να καλύπτεται από το άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας εξαρτάται από τη συγκεκριμένη επαγγελματική δραστηριότητα, στο πλαίσιο της εν λόγω γενικής κατηγορίας απασχολήσεως. Η Johnston εκτέλεσε πάντοτε με πλήρη επιτυχία τις συγκεκριμένες επαγγελματικές της δραστηριότητες χωρίς ο παράγων φύλο να έχει σημασία. Το γεγονός απλώς ότι ο Chief Constable υποχρέωσε τα όργανα της εφεδρικής RUC να οπλοφορούν δεν αλλοίωσε τη φύση των επαγγελματικών της δραστηριοτήτων ή τις συνθήκες ασκήσεώς τους. Δεδομένου ότι κανείς δεν υπαινίχτηκε ποτέ ότι δεν ήταν, λόγω του φύλου της, ικανή να εκπαιδευτεί στο χειρισμό και τη χρήση πυροβόλων όπλων, δεν επρόκειτο για περίπτωση όπου « η ουσιαστική φύση της θέσης απαιτεί για φυσιολογικούς λόγους άνδρα » κατά την έννοια του άρθρου 10 του Sex Discrimination Order. Επομένως, μια θέση, όπως η περί ης ο λόγος στην προκείμενη περίπτωση, μπορεί να υπαχθεί στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 2, παράγραφος 2, της οδηγίας μόνο εφόσον οι συγκεκριμένες επαγγελματικές δραστηριότητες για τις οποίες το φύλο του αστυνομικού οργάνου συνιστά παράγοντα καθοριστικής σημασίας, πράγμα που δεν δικαιολογούν οι προβαλλόμενοι από τον Chief Constable λόγοι, οι οποίοι δεν αποτελούν παρά αόριστες γενικεύσεις, και πράγμα

που δεν μπορεί να γίνει δεκτό για έναν τόσο γενικό αποκλεισμό όπως αυτός των γυναικών από τη RUCR.

Όσον αφορά το *τρίτο ερώτημα*, η Johnston παρατηρεί ότι τα κράτη μέλη, όταν καθορίζουν αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 2, παράγραφος 2, της οδηγίας, οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη ότι η διάταξη αυτή, ως παρέκκλιση από θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα, πρέπει να ερμηνεύεται στενώς. Τα εθνικά δικαστήρια πρέπει να ασκούν έλεγχο ως προς το αν συντρέχουν οι σχετικές προϋποθέσεις και το κράτος ή ο εργοδότης φέρει το βάρος αποδείξεως. Ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να αποκλείσει παρά μια συγκεκριμένη δραστηριότητα και αυτό λόγω της φύσεως ή των συνθηκών ασκήσεως της δραστηριότητας αυτής. Η παρέκκλιση πρέπει να στηρίζεται σε αντικειμενικούς λόγους. Στο πλαίσιο των συνθηκών της προκείμενης περίπτωσης το φύλο του αστυνομικού συνιστά « παράγοντα αποφασιστικής σημασίας » μόνο εφόσον η εκτέλεση της συγκεκριμένης δραστηριότητας από γυναίκα θα είχε ως αποτέλεσμα να μεταβληθεί η φύση της δραστηριότητας αυτής ή αν οι συνθήκες ασκήσεως της δραστηριότητας καθιστούσαν απαραίτητη την εκτέλεσή της από άνδρα προκειμένου να διασφαλιστεί ο σεβασμός του δικαιώματος της ιδιωτικής ζωής, παραδείγματος χάρη κατά τη διενέργεια σωματικής έρευνας. Οι προβαλλόμενοι, εν προκειμένω, στη βεβαίωση του υπουργού στόχοι και οι επικαλούμενοι από τον Chief Constable λόγοι δεν αρκούν για το σκοπό αυτό.

Το άρθρο 2, παράγραφος 3, της οδηγίας στο οποίο αναφέρεται το *τέταρτο ερώτημα*, σχετικά με τις διατάξεις περί προστασίας της γυναίκας, πρέπει να ερμηνευτεί στενώς και οι ενδιαφερόμενοι κράτος ή εργοδότης οφείλουν να αποδείξουν ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής της διάταξης αυτής. Το άρθρο 2, παράγραφος 3, αποσκοπεί στο να εξασφαλίζεται στις γυναίκες ειδική μεταχείριση για την προστασία της υγείας και της ασφάλειάς τους σε περίπτωση εγκυμοσύνης ή μητρότητας, αλλά δεν επιτρέπει μέτρα επιβάλλοντα διακρίσεις εις βάρος τους, εξαιτίας των οποίων, με το πρόσχημα της προστασίας, να χάνουν τη δουλειά τους. Άλλωστε, ο Chief Constable δεν διατείνεται κάν ότι εν προκειμένω συντρέχουν οι προϋποθέσεις των εθνικών διατάξεων του Sex Discrimination Order, όσον αφορά την προστασία των γυναικών. Το γεγονός ότι ο υπουργός και ο Chief Constable επικαλέστηκαν μια βεβαίωση κατά την έννοια του άρθρου 53 του Sex Discrimination Order τους εμποδίζει να προβάλουν άλλους στόχους, όπως η προστασία της γυναίκας, πράγμα, άλλωστε, που κανείς δεν αντιμετώπισε ποτέ μέχρι την έναρξη της παρούσας διαδικασίας. Εν πάση περιπτώσει, συλλήβδην αποκλεισμός των γυναικών της RUCR και η άρνηση εκπαιδεύσεώς τους στη χρήση πυροβόλων όπλων, χωρίς να ληφθούν υπόψη τα καθήκοντα που εκτελούσε η εν λόγω γυναίκα καθώς και η προσωπικότητά της, είναι δυσανάλογα προς τον προβαλλόμενο σκοπό της προστασίας της. Για την πραγματοποίηση του στόχου αυτού δεν είναι αναγκαία μια γενική απαγόρευση. Θα μπορούσαν για την επίτευξη του ίδιου στόχου να χρησιμοποιηθούν άλλα μέσα, η επίπτωση των οποίων θα ήταν λιγότερο επαχθής στις γυναίκες, όπως, παραδείγματος χάρη, η εκπαίδευση των γυναικών στο χειρισμό και τη χρήση των πυροβόλων όπλων και η ανάθεση των καθηκόντων που απαιτούν τέτοιας φύσεως προσόντα σε εμπειρότατα στο χειρισμό και τη χρήση των πυροβόλων όπλων αστυνομικά όργανα και των δύο φύλων.

Δεδομένου ότι η απάντηση στο τέταρτο ερώτημα πρέπει να είναι αρνητική, το *πέμπτο ερώτημα* δεν χρήζει απαντήσεως. Εν πάση περιπτώσει, κατά την εφαρμογή του άρθρου 3, παράγραφος 2, σημείο γ), της οδηγίας πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι η διάταξη αυτή πρέπει να ερμηνεύεται στενώς. Το ενδιαφερόμενο κράτος ή εργοδότης πρέπει να αποδεικνύουν ότι η μέριμνα της προστασίας της γυναίκας είναι δικαιολογημένη και ότι τα χρησιμοποιούμενα μέτρα είναι ανάλογα και αναγκαία για τον επιδιωκόμενο στόχο.

Όσον αφορά την εκ μέρους ιδιώτη δυνατότητα επικλήσεως της οδηγίας, στην οποία αναφέρεται το *έκτο ερώτημα*, το άρθρο 53 του Sex Discrimination Order είναι αντίθετο προς τη σαφή, πλήρη και ρητή διάταξη του άρθρου 6 της οδηγίας και, επομένως, δεν μπορεί να

εμποδίσει την Johnston να επικαλεστεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου τις σχετικές διατάξεις της οδηγίας. Υπό τις περιστάσεις της προκείμενης περίπτωσης, ο Chief Constable και ο υπουργός ενήργησαν όχι ως ιδιώτες, αλλά ως αρχές στις οποίες έχουν ανατεθεί νομικές εξουσίες ή δημοσίου συμφέροντος αποστολή και, επομένως, δεσμεύονταν από το άμεσο αποτέλεσμα της οδηγίας. Εν πάση περιπτώσει, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι σχετικές διατάξεις της οδηγίας έχουν οριζόντιο άμεσο αποτέλεσμα.

Το άρθρο 224 της Συνθήκης ΕΟΚ, στο οποίο αναφέρεται το *έβδομο ερώτημα*, δεν επιτρέπει στα κράτη μέλη να παρεκκλίνουν μονομερώς, απαλλαγμένα δικαστικού ελέγχου, από όλα τα απορρέοντα από τις Συνθήκες δικαιώματα και υποχρεώσεις και, ιδίως, από την άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων που τελούν υπό την εγγύηση του κοινοτικού δικαίου. Το άρθρο 224 πρέπει να ερμηνεύεται στενώς και μπορεί να εφαρμόζεται μόνον εφόσον συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις του. Ένα κράτος μέλος διαθέτει κάποιο περιθώριο εκτιμήσεως, όχι όμως και απεριόριστη εξουσία αποκλείουσα κάθε έλεγχο των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου όσον αφορά τη σχετική με τη δημόσια τάξη και τις σοβαρές εσωτερικές ταραχές προϋπόθεση. Εξάλλου, το κράτος μέλος οφείλει να αποδεικνύει ότι λαμβάνει το μέτρο παρεκκλίσεως για τους αναφερόμενους στο άρθρο 224 λόγους και ότι τα μέσα είναι ανάλογα και αναγκαία για τον επιδιωκόμενο στόχο. Το εν λόγω κράτος πρέπει να έχει συνεννοηθεί με τα άλλα κράτη μέλη και αυτά πρέπει να έχουν προβεί από κοινού στη λήψη μέτρων. Εν πάση περιπτώσει, ο ιδιώτης έχει την ευχέρεια επικλήσεως ενώπιον εθνικού δικαστηρίου κάθε παραβάσεως των απορρεουσών από το άρθρο 224 υποχρεώσεων, ώστε οι διάδικοι να μπορούν « να μάχονται επί ίσοις όροις » και να τηρούνται οι κανόνες δικαίου όταν ένα κράτος επικαλείται το άρθρο αυτό.

2. *Παρατηρήσεις της κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου*

Όσον αφορά το *πρώτο ερώτημα*, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου φρονεί ότι η οδηγία 76/207/ΕΟΚ δεν μπορεί, καταρχήν, να εφαρμοστεί επί πράξεων των κρατών μελών που διενεργούνται χάριν της διασφαλίσεως της εθνικής ασφάλειας ή της προστασίας της δημόσιας ασφάλειας ή τάξης, τα δε κράτη μέλη είναι ελεύθερα να εξαιρούν τον τομέα αυτό από το πεδίο εφαρμογής της νομοθεσίας τους περί της ίσης μεταχειρίσεως. Αυτό προκύπτει καταρχάς από την ερμηνεία της οδηγίας σύμφωνα με τους κανόνες της Συνθήκης και τις γενικές αρχές του δικαίου. Πράγματι, όπως καταφαίνεται από τις ρήτρες διασφαλίσεως των άρθρων 36, 48, 56, 66, 223 και 224, η Συνθήκη ΕΟΚ αφήνει άθικτη την εξουσία ή την ευχέρεια των κρατών μελών να λαμβάνουν τα μέτρα που θεωρούν χρήσιμα ή αναγκαία για τους προαναφερθέντες σκοπούς. Θα ήταν αδιανόητο να μπορεί μια οδηγία να ερμηνευτεί ως περιορίζουσα αυτή την εξουσία των κρατών μελών, την οποία η ίδια η Συνθήκη αφήνει άθικτη. Η ερμηνεία της οδηγίας σύμφωνα με το αντικείμενο και την όλη οικονομία της καταλήγει στο ίδιο αποτέλεσμα, διότι για την πραγματοποίηση των στόχων της οδηγίας, οι οποίοι συνίστανται, όπως συνάγεται από το προοίμιό της, στην αποφυγή δυσχερειών όσον αφορά τη λειτουργία της κοινής αγοράς λόγω των μειονεκτημάτων που μπορεί να προκαλέσει στον ανταγωνισμό η κατάργηση των διακρίσεων και στην πραγματοποίηση των κοινωνικών στόχων της Κοινότητας, δεν είναι ανάγκη να περιοριστεί αυτή η εξουσία των κρατών μελών. Επομένως, υπό περιστάσεις όπως οι υφιστάμενες στη Βόρεια Ιρλανδία, ένα κράτος μέλος δικαιολογημένα αποκλείει, χάριν της διασφαλίσεως της εθνικής ασφάλειας και της δημόσιας ασφάλειας ή τάξης, από το πεδίο εφαρμογής της νομοθεσίας του περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών μέτρα όπως αυτά που ελήφθησαν από τον Chief Constable.

Όσον αφορά το *δεύτερο ερώτημα*, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου παρατηρεί ότι το κείμενο του άρθρου 2, παράγραφος 2, της οδηγίας δίνει έμφαση στο πλαίσιο εντός του οποίου τοποθετείται μια δραστηριότητα και από το οποίο η ικανότητα ενός προσώπου, του ενός ή του άλλου φύλου, να χρησιμοποιηθεί σε μια θέση μπορεί εξίσου να εξαρτάται από τη φύση των απαιτούμενων ικανοτήτων. Στα κράτη μέλη εναπόκειται να καθορίσουν, δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 2, τις δραστηριότητες που πρέπει να αποκλειστούν από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, διαθέτουν δε προς τούτο τη σχετική διακριτική εξουσία. Το Δικαστήριο και τα κράτη μέλη, ερμηνεύοντας την οδηγία και καθορίζοντας το πεδίο εφαρμογής της, οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη την ανάγκη εναρμονίσεως της αρχής της ίσης μεταχείρισης με άλλα αντιτιθέμενα συμφέροντα. Στο νομικό ζήτημα που τέθηκε εν προκειμένω στο Δικαστήριο, δηλαδή αν μια απασχόληση, όπως αυτή περί της οποίας πρόκειται, η οποία ασκείται υπό τις συνθήκες που αναφέρει το παραπέμπον δικαστήριο μπορεί να υπαχθεί στην έννοια της επαγγελματικής δραστηριότητας για την οποία το φύλο του εργαζομένου συνιστά παράγοντα αποφασιστικής σημασίας, έχοντας υπόψη τα επίσης θεμελιώδη συμφέροντα της εθνικής ασφάλειας, πρέπει να δοθεί καταφατική απάντηση.

Η ζητούμενη με το *τρίτο ερώτημα* απαρίθμηση των αρχών και των κριτηρίων που πρέπει να εφαρμοστούν προκειμένου να κριθεί αν « το φύλο συνιστά παράγοντα αποφασιστικής σημασίας », κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, της οδηγίας, είναι αδύνατη. Τα κριτήρια εξαρτώνται από τη φύση της δραστηριότητας και από το πλαίσιο αναλήψεώς της. Ένα κράτος μέλος, για να εναρμονίσει την αρχή της ισότητας με τις απαιτήσεις της εθνικής ασφάλειας και της δημόσιας ασφάλειας ή τάξης, πρέπει να προσδιορίσει αν, λόγω φυσιολογικών διαφορών ή διακρίσεων που γίνονται συνήθως μεταξύ των φύλων, είναι ανάγκη να υφίσταται διαφορετική μεταχείριση μεταξύ προσώπων των δύο φύλων, όσον αφορά την εν λόγω θέση ή εκπαίδευση. Εν προκειμένω, η διαφορά φυσικής δυνάμεως μπορεί να ληφθεί υπόψη λόγω του αυξημένου κινδύνου κλοπής πυροβόλων όπλων και λόγω της πιθανής αντίδρασης του κοινού, αν εμφανίζονταν στους δρόμους ένοπλες γυναίκες αστυνομικοί, σε περίπτωση που αυτές καθίσταντο στόχοι δολοφονιών ή έπρεπε να εργάζονται ερχόμενες σε επαφή με οικογένειες και παιδιά. Αυτά είναι τα κριτήρια που εφάρμοσε ο Chief Constable.

Η έννοια των « διατάξεων » περί της προστασίας της γυναίκας σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 3, της οδηγίας, στην οποία αναφέρεται το *τέταρτο ερώτημα* και η οποία διευκρινίζεται με τη φράση « νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις », κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 2, σημείο γ), καλύπτει την εφαρμοζόμενη από τον Chief Constable πολιτική κατά την άσκηση των εξουσιών που του παρέχει ο νόμος. Η πολιτική αυτή αποσκοπεί στην προστασία των γυναικών, εφόσον μ' αυτή αποφεύγεται να καθίστανται οι γυναίκες στόχοι δολοφονιών. Το περιεχόμενο της έννοιας « προστασία της γυναίκας » δεν περιορίζεται από την αναφορά στην εγκυμοσύνη και τη μητρότητα. Αυτό προκύπτει σαφώς από το άρθρο 3, παράγραφος 2, σημείο γ), διότι θα ήταν μάλλον απίθανο διατάξεις διέπουσες τη μητρότητα ή την εγκυμοσύνη να μπορούν να παύσουν να διαπνέονται από νόμιμους « λόγους προστασίας ». Δεν εμπίπτει στη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου να αποφανθεί αν ο Chief Constable δικαιολογημένα εφάρμοσε την πολιτική του. Μπορούσε νομίμως να λάβει υπόψη του τη φυσική δύναμη και την πολιτιστική και κοινωνική θέση των γυναικών, πράγματα που θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν, σε περίοδο σοβαρών διαταραχών, τη θέσπιση διατάξεως αποσκοπούσας στην προστασία των γυναικών.

Εξαντλητική απαρίθμηση των κριτηρίων που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την εφαρμογή του άρθρου 3, παράγραφος 2, σημείο γ), όπως ζητείται με το *πέμπτο ερώτημα*, είναι αδύνατη. Εντούτοις, η ερμηνεία της διάταξης αυτής θα μπορούσε να διευκολυνθεί, αν συ-

γκρινόταν με τη σύμβαση αριθ. 111 της ΔΟΕ (Διεθνούς Οργανώσεως Εργασίας), σχετικά με τις διακρίσεις στον τομέα της απασχόλησης και του επαγγέλματος (25 Ιουνίου 1958, *Συλλογή των Συνθηκών των Ηνωμένων Εθνών*, τόμος 362, σ. 31), η οποία προβλέπει τη διατήρηση σε ισχύ ειδικών μέτρων προστασίας των γυναικών, σε συγκεκριμένες περιστάσεις (μητρότητα) ή χρονικά σημεία (νύχτα) ή σε ορισμένες απασχολήσεις (υπόγειες), έστω και αν οι απασχολήσεις αυτές είναι εξίσου επίπονες ή επικίνδυνες για τους άνδρες. Η εν λόγω σύμβαση επιτρέπει στα κράτη να διατηρούν σε ισχύ διατάξεις αποσκοπούσες στην προστασία των γυναικών, όταν αναγνωρίζεται γενικά από άλλα κράτη ή από το σχετικό πληθυσμό ότι τα άτομα αυτού του φύλου έχουν ανάγκη ειδικής προστασίας ή αρωγής. Το άρθρο 8, σημείο 4, περίπτωση β), του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη απαγορεύει τη χρησιμοποίηση γυναικών εργατών σε εργασίες που δεν τους αρμόζουν λόγω του επικίνδυνου, ανθυγιεινού ή επίπονου χαρακτήρα τους. Επομένως, ένα κράτος μέλος μπορεί, χάριν της προστασίας των γυναικών, να λαμβάνει υπόψη την ύπαρξη και τη φύση μιας κατάστασης επείγοντος, το επίπονο ή το επικίνδυνο του χαρακτήρα της σχετικής θέσης και τη συνήθεια να αναγνωρίζεται ότι οι γυναίκες έχουν ανάγκη ειδικής προστασίας ή αρωγής.

Σχετικά με το *έκτο ερώτημα*, το οποίο, κατά τη γνώμη της, δεν χρήζει καμιάς απαντήσεως, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου φρονεί ότι οι σχετικές διατάξεις της οδηγίας δεν είναι αρκούντως σαφείς και ανεπιφύλακτες ώστε να έχουν άμεσο αποτέλεσμα. Το άρθρο 2, παράγραφος 1, και το άρθρο 3, παράγραφος 1, θεωρούμενα υπό το φως των επόμενων διατάξεων της οδηγίας και ενόψει των περιστάσεων, αποτελούν ασαφείς και εξαρτώμενες από προϋποθέσεις διατάξεις, εφόσον, σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 2, κάθε κράτος μέλος έχει την εξουσία ή την ευχέρεια να εξαιρεί ορισμένες δραστηριότητες ή να αναθεωρεί τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές του διατάξεις και εφόσον τα κριτήρια που πρέπει να εφαρμόζονται κατά την άσκηση αυτής της εξουσίας ή ευχέρειας δεν διατυπώνονται στην οδηγία και αποφεύγεται κάθε απαρίθμησή τους. Εν πάση περιπτώσει, ένας ιδιώτης δεν μπορεί να επικαλεστεί αυτές τις διατάξεις της οδηγίας κατά του εργοδότη του. Στην υπό κρίση υπόθεση, ο Chief Constable είναι συνταγματικώς ανεξάρτητος από το κράτος και έχει το ρόλο του εργοδότη ο οποίος αποφασίζει να προσλάβει ή όχι ένα συγκεκριμένο πρόσωπο. Σε τέτοιες σχέσεις η οδηγία δεν έχει άμεσα αποτελέσματα. Αντίθετο συμπέρασμα θα οδηγούσε σε αδικαιολόγητη και παράλογη διάκριση μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και μεταξύ των κρατών μελών, ανάλογα με την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα για παρόμοιες δραστηριότητες.

Όσον αφορά το άρθρο 224 της Συνθήκης, στο οποίο αναφέρεται το *έβδομο ερώτημα*, στο κράτος μέλος εναπόκειται να καθορίζει ποια μέτρα πρέπει να λαμβάνονται σε περίπτωση σοβαρών ταραχών. Προφανώς, η κατάσταση στη Βόρεια Ιρλανδία πρέπει να θεωρηθεί ως κατάσταση σοβαρών εσωτερικών ταραχών που θέτουν σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη. Η λειτουργία της κοινής αγοράς δεν θίγεται από πολιτική αποσκοπούσα στην πρόσληψη αποκλειστικά και μόνο ανδρών για τα καθήκοντα της ένοπλης αστυνομίας. Εξάλλου, ένας ιδιώτης δεν μπορεί να επικαλεστεί το γεγονός ότι ένα κράτος μέλος δεν συνεννοήθηκε με άλλα κράτη μέλη προκειμένου να επικαλεστεί το άρθρο 224. Η προσφυγή που προβλέπει η Συνθήκη σε περίπτωση καταχρηστικής χρησιμοποίησης του άρθρου 224 αναφέρεται στο άρθρο 225· το άρθρο 224 δεν παρέχει στους ιδιώτες κανένα δικαίωμα δίνοντάς τους τη δυνατότητα να εμποδίζουν την άσκηση των εξουσιών που τα κράτη μέλη έχουν δυνάμει του άρθρου αυτού.

3. *Παρατηρήσεις της Επιτροπής*

Η Επιτροπή παρατηρεί καταρχάς ότι οι παρεκκλίσεις από την απαγόρευση της διαφορετικής μεταχείρισης ανδρών και γυναικών που προβλέπει η οδηγία 76/207/ΕΟΚ στο άρθρο της 2, παράγραφοι 2 και 3, και οι οποίες έχουν

σχέση με τη φύση ή τις συνθήκες ασκήσεως της εν λόγω επαγγελματικής δραστηριότητας ή εκπαίδευσης και την προστασία της γυναίκας είναι, εν προκειμένω, άνευ σημασίας. Δεν αποσκοπούν ρητώς στην εθνική ασφάλεια ούτε στη διατήρηση της τάξης. Εντούτοις, η Συνθήκη ΕΟΚ λαμβάνει υπόψη, στο *άρθρο* της *224*, τέτοιες περιπτώσεις και, επομένως, δεν είναι δυνατό να αποκλειστεί, για τους λόγους αυτούς, είτε δυνάμει των διατάξεων της ίδιας της οδηγίας είτε δυνάμει του άρθρου 224 της Συνθήκης ΕΟΚ, η δυνατότητα παρεκκλίσεως από την αρχή της ισότητας.

Η οδηγία πρέπει να ερμηνευτεί υπό το φως του άρθρου 224 της Συνθήκης ΕΟΚ. Η Επιτροπή είναι διατεθειμένη να δεχτεί ότι η κατάσταση στη Βόρεια Ιρλανδία κατά τον κρίσιμο χρόνο των πραγματικών περιστατικών, δηλαδή το 1980, μπορούσε να δικαιολογήσει την εφαρμογή του άρθρου αυτού λόγω « σοβαρής εσωτερικής διαταραχής της δημοσίας τάξεως ». Για τους λόγους που εκτίθενται πιο κάτω, δεν είναι ανάγκη να εξεταστεί αν ένας ιδιώτης μπορεί να επικαλεστεί το γεγονός ότι το Ηνωμένο Βασίλειο ουδέποτε συνεννοήθηκε με τα άλλα κράτη μέλη για το θέμα αυτό. Ενόψει του άρθρου 224 της Συνθήκης ΕΟΚ, δεν παρίσταται απόλυτη ανάγκη να εξεταστούν οι προβλεπόμενες από την ίδια την οδηγία παρεκκλίσεις. Εντούτοις, επί του σημείου αυτού η Επιτροπή παρατηρεί ότι, καίτοι δεν προβλέπεται ρητώς καμιά παρέκκλιση όσον αφορά την εθνική ασφάλεια ή την προστασία της δημόσιας τάξης ή της δημόσιας ασφάλειας, παρ' όλ' αυτά τέτοιες σκέψεις μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα να ανατίθενται ορισμένες επαγγελματικές δραστηριότητες μόνο σε άτομα ενός και του αυτού φύλου. Έτσι, η Επιτροπή είναι διατεθειμένη να δεχτεί ότι, στο πλαίσιο της δεδομένης στη Βόρεια Ιρλανδία κατάστασης, μπορεί να είναι δικαιολογημένη η απόφαση αρχής να μην οπλίζονται οι γυναίκες ή να ανατίθενται ορισμένες δραστηριότητες της αστυνομίας μόνο σε ένοπλους άνδρες και ότι μπορεί να υιοθετηθεί μια τέτοια πολιτική για την προστασία των γυναικών αστυνομικών.

Εντούτοις, η μέσω απλής διοικητικής αποφάσεως, χωρίς δυνατότητα ασκήσεως ένδικου μέσου ή δικαστικού ελέγχου, παρέκκλιση από θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου, όπως προβλέπει το άρθρο 53 του Sex Discrimination Order, δεν είναι επιτρεπτή ούτε δυνάμει του άρθρου 224 της Συνθήκης ΕΟΚ ούτε δυνάμει της ίδιας της οδηγίας. Το άρθρο 224 επιβάλλει σε κάθε περίπτωση την υποχρέωση συνεννοήσεως. Οι παρεκκλίσεις από την οδηγία απαιτούν, ιδίως, να υφίσταται η δυνατότητα ασκήσεως δικαστικού ελέγχου που το άρθρο 6 της οδηγίας προβλέπει χωρίς δυνατή εξαίρεση. Επομένως, δεν είναι δυνατό να αποκλειστεί ο δικαστικός έλεγχος για λόγους εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης. Δεν αρκεί να αναφέρει ένα κράτος μέλος ότι έλαβε ένα μέτρο δυνάμει παρεκκλίσεως προβλεπόμενης από τη Συνθήκη ή από διάταξη του παραγώγου δικαίου, αλλά πρέπει να αποδείξει ότι συντρέχουν και οι σχετικές προϋποθέσεις, και αυτό υπό έλεγχο του Δικαστηρίου.

Στο πλαίσιο του άρθρου 224 της Συνθήκης δεν πρέπει μόνο να αποδεικνύεται ότι οι ληφθείσες αποφάσεις δικαιολογούνται από την κατάσταση, αλλά και ότι ήταν αναγκαίες για την αντιμετώπιση της κατάστασης αυτής και ότι τηρήθηκε η αρχή της αναλογικότητας. Σχετικά, μπορεί να γίνει παραλληλισμός με τις προβλεπόμενες από τα άρθρα 36 και 48, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ παρεκκλίσεις, οι οποίες δεν επιφυλάσσουν στα κράτη μέλη κανέναν τομέα αποκλειστικής αρμοδιότητας. Επομένως, το γεγονός ότι έχει δημιουργηθεί μια εξαιρετική κατάσταση του τύπου που αναφέρει το άρθρο 224 δεν αρκεί για να μπορεί ένα κράτος μέλος να παρεκκλίνει, και αυτό χωρίς κανένα δικαστικό έλεγχο, από θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου. Εν προκειμένω, πρέπει κυρίως να καθοριστεί, υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας, αν ήταν αναγκαίο και παραδεκτό, στο πλαίσιο της κατάστασης που επικρατούσε το 1980, όχι μόνο να αποκλειστούν οι γυναίκες αστυνομικοί από ορισμένα καθήκοντα, αλλά, ακόμα,

και να απολυθούν ή να μην ανανεωθεί η σύμβασή τους. Επιπλέον, δεν αποδείχτηκε στην προκείμενη περίπτωση ότι δεν αρκούσε να ανατεθούν στην Johnston καθήκοντα για τα οποία δεν απαιτείται οπλοφορία, όπως είχε συμβεί προηγουμένως, κατά τη διάρκεια της εξαετούς υπηρεσίας της στη RUC Full-time Reserve.

Όσον αφορά το *δεύτερο ερώτημα*, η Επιτροπή θεωρεί ότι η θέση πλήρους απασχολήσεως ως ενόπλου οργάνου της εφεδρικής αστυνομίας ή η εκπαίδευση στο χειρισμό των πυροβόλων όπλων μπορεί, λόγω των συνθηκών ασκήσεως των σχετικών καθηκόντων, όπως περιγράφονται από το παραπέμπον δικαστήριο, αλλά όχι και λόγω της φύσεώς της, να καλύπτεται από το άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας. Σχετικά αναφέρεται στο γεγονός ότι στα άλλα τμήματα του Ηνωμένου Βασιλείου το φύλο δεν θεωρείται ως παράγων αποφασιστικής σημασίας. Επομένως, η διαφορά αυτή έγκειται στις συνθήκες ασκήσεως των δραστηριοτήτων και την εκπαίδευση των αστυνομικών.

Όσον αφορά το *τρίτο ερώτημα*, αρκεί, χωρίς να δοθεί εξαντλητικός πίνακας, να τονιστούν τα ακόλουθα σημεία: η παρέκκλιση πρέπει να δικαιολογείται όχι σε σχέση με μια απασχόληση, θεωρούμενη γενικά, αλλά σε σχέση με τα συγκεκριμένα καθήκοντα που η θέση αυτή συνεπάγεται. Έτσι, θα μπορούσαν να ανατεθούν στην Johnston ορισμένα καθήκοντα αστυνομικού, τα οποία μπορούν να εκτελούνται χωρίς οπλοφορία. Μια τέτοια λύση θα μπορούσε να επιβληθεί λόγω της αρχής της αναλογικότητας. Το αυτό ισχύει για τον αποκλεισμό της από ορισμένες εκπαιδεύσεις που αφορούν ιδιαίτερα καθήκοντα.

Υπό τις περιστάσεις της προκειμένης περιπτώσεως, η απάντηση στο *τέταρτο ερώτημα* πρέπει να είναι καταφατική, τουλάχιστον όσον αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 2, σημείο γ), της οδηγίας, το οποίο ρητώς αναφέρει τις διοικητικές διατάξεις.

Όσον αφορά το *πέμπτο ερώτημα*, η Επιτροπή, χωρίς να δίνει εξαντλητικό πίνακα των κριτηρίων που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την εφαρμογή του άρθρου 3, παράγραφος 2, σημείο γ), της οδηγίας, παρατηρεί ότι η ανάγκη της απαγόρευσης ή του περιορισμού της απασχολήσεως των γυναικών σε δεδομένη δραστηριότητα μπορεί να παύσει να είναι δικαιολογημένη, αν μεταβληθεί η κοινωνική ή τεχνολογική κατάσταση που τη δικαιολογούσε. Εν προκειμένω, η μέριμνα της προστασίας εξακολουθεί, προφανώς, να είναι δικαιολογημένη εφόσον η κατάσταση της δημόσιας τάξης στη Βόρεια Ιρλανδία θα εξακολουθήσει να είναι αισθητώς ασταθέστερη απ' ό,τι στο υπόλοιπο του Ηνωμένου Βασιλείου.

Επί του *έκτου ερωτήματος*, η Επιτροπή τονίζει ότι ο Chief Constable δεν μπορεί να επικαλεστεί βεβαίωση του υπουργού. Δεν συμβιβάζεται προς το άρθρο 6 της οδηγίας το να στηριχτεί το κράτος σε διάταξη της ίδιας του της νομοθεσίας προκειμένου να αρνηθεί στους υπαγόμενους στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων του το δικαίωμα επικλήσεως ενώπιον των τελευταίων των εσωτερικών διατάξεων με τις οποίες εφαρμόστηκε η οδηγία. Κατά συνέπεια, η βεβαίωση του υπουργού πρέπει να αποκλειστεί. Εξάλλου, το εθνικό δικαστήριο πρέπει να αποφανθεί μόνο στο πλαίσιο του εθνικού δικαίου. Το τελευταίο επιτρέπει να επιλυθεί η διαφορά χωρίς να παρίσταται ανάγκη να εξεταστεί αν μπορεί να γίνει άμεση επίκληση από ιδιώτη ενώπιον εθνικού δικαστηρίου οποιασδήποτε άλλης διατάξεως της οδηγίας.

Για το *έβδομο ερώτημα*, περίπτωση α), δεν τίθεται ζήτημα, εφόσον η μόνη διάταξη, της οποίας μπορεί εν προκειμένω να γίνει επίκληση, είναι η του άρθρου 6 της οδηγίας. Πράγματι, βάσει του άρθρου 224 της Συνθήκης ΕΟΚ, δεν μπορεί να αποκλειστεί ούτε η υποχρέωση που έχει το ενδιαφερόμενο κράτος να υπόκειται στον έλεγχο των κοινοτικών οργάνων ούτε το δικαίωμα των υπαγόμενων στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων του να προσφεύγουν σ' αυτά. Ομοίως, η απάντηση στο σκέλος β) του ίδιου ερωτήματος είναι αρνητική, εφόσον δεν μπορεί να γίνει επίκληση της βεβαίωσης του υπουργού, η δε υπόθεση στην κύρια δίκη πρέπει να εξεταστεί ως προς την ουσία της από το εθνικό δικαστήριο.

III — Προφορική διαδικασία

Κατά τη συνεδρίαση της 9ης Οκτωβρίου 1985, η Johnston, εκπροσωπούμενη από τους A. Lester, QC, και D. Smyth, barrister, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τους F. Jacobs, QC, και R. Plender, η δανική κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον L. Mikaelsen και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους A. Toledano Laredo και J. Currall, ανέπτυξαν προφορικώς τις παρατηρήσεις τους.

Η *δανική κυβέρνηση* περιόρισε την παρέμβασή της στην ερμηνεία του άρθρου 224 της Συνθήκης ΕΟΚ. Παρατήρησε ότι το άρθρο αυτό επιτρέπει την εξουδετέρωση κάθε κανόνα του κοινοτικού δικαίου, αφήνοντας ευρύτατο περιθώριο εκτιμήσεως στα κράτη μέλη, τα οποία δεν υπόκεινται, εν προκειμένω, σε δικαστικό έλεγχο εκτός σε περίπτωση καταχρήσεως. Οι εξουσίες που το άρθρο αυτό επιφυλάσσει στα κράτη μέλη πρέπει να ερμηνεύονται ευρέως.

Ο γενικός εισαγγελέας ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 28ης Ιανουαρίου 1986.

Σκεπτικό

1 Με απόφαση της 8ης Αυγούστου 1984, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 4 Σεπτεμβρίου 1984, το Industrial Tribunal της Βόρειας Ιρλανδίας του Μπέλφαστ υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, μερικά προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία της οδηγίας 76/207 του Συμβουλίου, της 9ης Φεβρουαρίου 1976, περί της εφαρμογής της ίσης μεταχειρίσεως ανδρών και γυναικών (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 70) και του άρθρου 224 της Συνθήκης ΕΟΚ.

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Marguerite I. Johnston και του Chief Constable της Royal Ulster Constabulary (εφεξής: RUC). Ο τελευταίος είναι η αρμόδια αρχή για το διορισμό των εφεδρικών οργάνων των αστυνομικών δυνάμεων της RUC Reserve της Βόρειας Ιρλανδίας ιδίως σε θέσεις πλήρους απασχολήσεως στη RUC Full-Time Reserve, βάσει συμβάσεων συναπτόμενων για τρία χρόνια και δυνάμενων να ανανεώνονται. Η διαφορά αφορά την άρνηση του Chief Constable να ανανεώσει τη σύμβαση της Johnston ως οργάνου της RUC Full-time Reserve και να της επιτρέψει να λάβει επαγγελματική εκπαίδευση στο χειρισμό και τη χρήση πυροβόλων όπλων.

3 Από την απόφαση περί παραπομπής συνάγεται ότι οι διατάξεις που διέπουν την Royal Ulster Constabulary Reserve (Appointment and Conditions of Service) Regulations (NI) 1973, ρυθμίσεις που αφορούν τον τρόπο διορισμού και τις συνθήκες εργασίας στην εφεδρική αστυνομία, δεν κάνουν εν προκειμένω καμιά σημαντική διάκριση μεταξύ ανδρών και γυναικών. Εξάλλου, από τα άρθρα 10 και 19 του Sex Discrimination (Northen Ireland) Order 1976 — SI 1976, αριθ. 1042 (NI 15) — διάταγμα που θεσπίζει τους κανόνες που αποσκοπούν στην κατάργηση των στηριζόμενων στο φύλο διακρίσεων και στην εφαρμογή της αρχής της ισότητας στην πρόσβαση σε απασχόληση, την επαγγελματική εκπαίδευση και προώθηση και τις συνθήκες εργασίας, προκύπτει ότι η απαγόρευση διακρίσεων ισχύει και ως προς τις θέσεις απασχολήσεως στην αστυνομία και ότι, εν προκειμένω, δεν πρέπει να υφίστανται διαφορές μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών, εκτός αν πρόκειται για απαιτήσεις σχετικές με το ύψος του σώματος, τη στολή ή τον εξοπλισμό ή τα επιδόματα στολής και εξοπλισμού. Εντούτοις, σύμφωνα με το άρθρο 53, παράγραφος 1, του Sex Discrimination Order, καμία από τις απαγορεύουσες τις διακρίσεις διατάξεις του

« δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να καθίσταται παράνομη μια πράξη που γίνεται προς διασφάλιση της εθνικής ασφάλειας ή προς προστασία της δημόσιας ασφάλειας ή τάξης »

και, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου,

« βεβαίωση υπογραφόμενη από τον υπουργό ή εν ονόματί του, με την οποία πιστοποιείται ότι μια πράξη που περιγράφεται σ' αυτή έγινε για έναν από τους σκοπούς που αναφέρονται στην παράγραφο 1, αποτελεί αδιάσειστη απόδειξη ότι η εν λόγω πράξη έγινε για το σκοπό αυτό ».

4 Στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι αστυνομικοί δεν οπλοφορούν, γενικά, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, εκτός αν πρόκειται για ειδικές επιχειρήσεις και δεν γίνεται, εν προκειμένω, καμιά διάκριση μεταξύ ανδρών και γυναικών. Λόγω του αυξημένου αριθμού επιθέσεων που σημειώνονται από χρόνια στη Βόρεια Ιρλανδία και των οποίων θύματα υπήρξαν αστυνομικοί, ο Chief Constable της RUC έκρινε ότι δεν μπορούσε να συνεχίσει την πρακτική αυτή. Αποφάσισε, στο πλαίσιο της RUC και της RUC Reserve, οι μεν άνδρες να οπλοφορούν κατά τη συνήθη άσκηση των καθηκόντων τους, οι δε γυναίκες όχι, αλλ' ούτε και να εκπαιδεύονται στο χειρισμό των πυροβόλων όπλων και στη σκοποβολή.

5 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το 1980 ο Chief Constable θεώρησε ότι ο αριθμός των γυναικών που υπηρετούσαν στη RUC επαρκούσε για τα ιδιαίτερα καθήκοντα που ανατίθενται, γενικά, στις γυναίκες αστυνομικούς. Δεδομένου ότι τα γενικά αστυνομικά καθήκοντα συνεπάγονται συχνά αποστολές για τις οποίες απαιτείται οπλοφορία, θεώρησε ότι τα καθήκοντα αυτά δεν έπρεπε πλέον να ανατίθενται σε γυναίκες και αποφάσισε να μην προτείνει ή ανανεώνει στο εξής συμβάσεις όσον αφορά τις γυναίκες της RUC Full-time Reserve, παρά μόνο εφόσον οι τελευταίες έπρεπε να εκτελέσουν καθήκοντα επιφυλασσόμενα μόνο στις γυναίκες αστυνομικούς. Μετά την απόφαση αυτή, με εξαίρεση μία περίπτωση, καμία πλέον σύμβαση δεν προτάθηκε ή ανανεώθηκε σε γυναίκα στη RUC Full-time Reserve.

6 Σύμφωνα με την απόφαση περί παραπομπής, η Johnston υπηρέτησε, από το 1974 μέχρι το 1980, στην RUC Full-time Reserve. Στο σώμα αυτό η Johnston είχε εκτελέσει αποτελεσματικά γενικά αστυνομικά καθήκοντα με στολή, όπως η διασφάλιση της συνεχούς λειτουργίας του αστυνομικού τμήματος, η συμμετοχή σε περιπόλους, η οδήγηση του οχήματος της περιπόλου και η συμμετοχή στη σωματική έρευνα προσαγόμενων στο τμήμα προσώπων. Η Johnston κατά την εκτέλεση των καθηκόντων αυτών δεν οπλοφορούσε, αλλά συνοδευόταν συνήθως, όταν είχε υπηρεσία εκτός του τμήματος, από ένοπλο άνδρα της RUC Full-time Reserve. Το 1980, ο Chief Constable αρνήθηκε, λόγω της προαναφερθείσας νέας πολιτικής του έναντι των θηλέων οργάνων της RUC Full-time Reserve, να ανανεώσει τη σύμβαση της Johnston.

7 Η Johnston προσέφυγε ενώπιον του Industrial Tribunal κατά της αρνήσεως — αντιταχθείσας κατ' εφαρμογή της νέας αυτής πολιτικής — ανανεώσεως της συμβάσεώς της και εκπαιδεύσεώς της στο χειρισμό πυροβόλων όπλων, ισχυριζόμενη ότι είχε αποτελέσει αντικείμενο παράνομης διάκρισης απαγορευόμενης από το Sex Discrimination Order.

8 Κατά τη διάρκεια της ενώπιον του Industrial Tribunal διαδικασίας, ο Chief Constable προσκόμισε βεβαίωση του Secretary of State, με την οποία ο υπουργός αυτός της κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου πιστοποιούσε ότι, σύμφωνα με το άρθρο 53 του Sex Discrimination Order, η « πράξη με την οποία η Royal Ulster Constabulary αρνήθηκε να προτείνει στην Marguerite I. Johnston νέα σύμβαση πλήρους απασχολήσεως στην Royal Ulster Constabulary Reserve εκδόθηκε για: α) τη διασφάλιση της εθνικής ασφάλειας και β) για την προστασία της δημόσιας ασφάλειας και τάξης ».

9 Εξάλλου, η Johnston αναφέρθηκε στην οδηγία 76/207. Πράγματι, η οδηγία αυτή, σύμφωνα με το άρθρο της 1, αποσκοπεί στην εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά την πρόσβαση σε απασχόληση, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης, την επαγγελματική εκπαίδευση και τις συνθήκες εργασίας. Σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας, η αρχή αυτή συνεπάγεται, με την επιφύλαξη πάντως των επιτρεπόμενων από τις παραγράφους 2 και 3 παρεκκλίσεων, ότι δεν πρέπει να υφίσταται καμιά στηριζόμενη στο φύλο διάκριση. Για την εφαρμογή της αρχής αυτής στους διάφορους τομείς, τα άρθρα 3 μέχρι 5 επιβάλλουν στα κράτη μέλη την κατάργηση, ιδίως, των αντίθετων προς την αρχή αυτή νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων, καθώς και την αναθεώρηση εκείνων των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων ως προς τις οποίες οι λόγοι προστασίας από τους οποίους διαπνέονταν αρχικά δεν δικαιολογούνται πλέον. Σύμφωνα με το άρθρο 6, κάθε πρόσωπο που θεωρεί ότι θίγεται από διάκριση πρέπει να έχει τη δυνατότητα να διεκδικεί τα δικαιώματά του δικαστικώς.

10 Το Industrial Tribunal, για να μπορέσει να αποφανθεί επί της διαφοράς αυτής, υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

« 1) Η οδηγία 76/207 του Συμβουλίου της 9ης Φεβρουαρίου 1976, περί της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 70), εφεξής: " η οδηγία ", θεωρούμενη τόσο αυτή καθαυτή όσο και υπό το φως των περιστάσεων που περιγράφονται στη δήλωση των διαδίκων με την οποία συνομολογούνται τα πραγματικά περιστατικά της εν λόγω υποθέσεως, έχει την έννοια ότι μπορεί ένα κράτος μέλος να εξαιρέσει από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας πράξεις δυσμενούς διακρίσεως με βάση το φύλο όσον αφορά την πρόσβαση σε απασχόληση, εκδιδόμενες προς διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας ή προς προστασία της δημόσιας ασφάλειας ή της δημόσιας τάξης;

2) Η οδηγία αυτή, θεωρούμενη τόσο αυτή καθαυτή όσο και υπό το φως των περιστάσεων που περιγράφονται στη δήλωση των διαδίκων με την οποία συνομολογούνται τα πραγματικά περιστατικά, επιτρέπει να καταταγεί η θέση πλήρους απασχολήσεως του ένοπλου εφεδρικού αστυνομικού οργάνου ή η εκπαίδευση στο χειρισμό και στη χρήση πυροβόλων όπλων για τέτοια θέση μεταξύ των επαγγελματικών δραστηριοτήτων και, ενδεχομένως, στην εκπαίδευση που απαιτείται για την πρόσβαση σ' αυτές, ως προς τις οποίες, λόγω της φύσεώς τους ή των συνθηκών ασκήσεώς τους, το φύλο συνιστά, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, παράγοντα αποφασιστικής σημασίας;

3) Ποιες είναι οι αρχές και τα κριτήρια με τα οποία τα κράτη μέλη πρέπει να προσδιορίζουν κατά πόσο " το φύλο συνιστά παράγοντα αποφασιστικής σημασίας " κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, όσον αφορά, αφενός, τις " επαγγελματικές δραστηριότητες " ένοπλου οργάνου της εφεδρικής αστυνομίας και, αφετέρου, " την εκπαίδευση που απαιτείται για την πρόσβαση σ' αυτές ", είτε λόγω της φύσεώς τους είτε λόγω των συνθηκών ασκήσεώς τους;

4) Έχοντας υπόψη τις περιστάσεις που εκτίθενται στη δήλωση των διαδίκων με την οποία συνομολογούνται τα περιστατικά της υπό κρίση υποθέσεως, είναι δυνατό μια πολιτική ακολουθούμενη από τον Chief Constable of Police, επιφορτισμένο με την εκ του νόμου ευθύνη για τη διεύθυνση και τον έλεγχο της αστυνομίας, κατά την οποία γυναίκες αστυνομικοί δεν πρέπει να οπλοφορούν να συνιστά " διάταξη που αφορά την προστασία της γυναίκας", κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 3, ή " διοικητική διάταξη " δικαιολογούμενη από " λόγους προστασίας " κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 2, στοιχείο γ), της οδηγίας;

5) Αν στο ερώτημα 4 δοθεί καταφατική απάντηση, ποιες είναι οι αρχές και τα κριτήρια με τα οποία τα κράτη μέλη πρέπει να προσδιορίζουν κατά πόσο " υφίστανται λόγοι προστασίας ", κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 2, στοιχείο γ);

6) Υπό τις περιστάσεις της παρούσας υπόθεσης, δικαιούται η προσφεύγουσα να επικαλεστεί ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων των κρατών μελών την αρχή της ίσης μεταχείρισης που περιέχεται στις σχετικές διατάξεις της οδηγίας;

7) Αν στο ερώτημα 6 δοθεί καταφατική απάντηση

α) Αυτό καθαυτό το άρθρο 224 της Συνθήκης ΕΟΚ επιτρέπει στα κράτη μέλη, όταν αντιμετωπίζουν σοβαρές εσωτερικές ταραχές θίγουσες τη δημόσια τάξη, να παρεκκλίνουν από τις υποχρεώσεις οι οποίες, άλλως, θα επιβάλλονταν σ' αυτά (ή στους εργοδότες που υπόκεινται στη δικαιοδοσία τους) δυνάμει της οδηγίας;

β) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, μπορεί ένας ιδιώτης να επικαλεστεί το γεγονός ότι ένα κράτος μέλος δεν συνεννοήθηκε με τα άλλα κράτη μέλη, προκειμένου να εμποδίσει το πρώτο κράτος μέλος να επικαλεστεί το άρθρο 224 της Συνθήκης ΕΟΚ; »

11 Για να καταστεί δυνατό να δοθούν στα ερωτήματα αυτά απαντήσεις πρόσφορες για την επίλυση της διαφοράς στην κύρια δίκη, πρέπει να διευκρινιστεί η κατάσταση επί της οποίας κλήθηκε να αποφανθεί το Industrial Tribunal. Όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, ο Chief Constable αναγνώρισε ενώπιον του Industrial Tribunal ότι, μεταξύ των διατάξεων του Sex Discrimination Order, μόνο το άρθρο 53 μπορούσε να δικαιολογήσει τη στάση του. Εξάλλου, η Johnston δέχτηκε ότι η βεβαίωση του Secretary of State της στερεί κάθε μέσο παροχής έννομης προστασίας σε περίπτωση αποκλειστικής εφαρμογής του εθνικού δικαίου και στηρίχτηκε στις διατάξεις της οδηγίας για να αποτρέψει τα αποτελέσματα του άρθρου 53 του Sex Discrimination Order.

12 Επομένως, από τα υποβληθέντα ερωτήματα προκύπτει ότι το Industrial Tribunal ζητεί καταρχάς να μάθει αν συμβιβάζεται με το κοινοτικό δίκαιο και την οδηγία 76/207 το να εμποδίζεται ένα εθνικό δικαστήριο από έναν κανόνα, όπως ο προβλεπόμενος στο άρθρο 53, παράγραφος 2, του Sex Discrimination Order, στην πλήρη άσκηση του δικαστικού του ελέγχου (μέρος του έκτου ερωτήματος). Περαιτέρω, τα υποβληθέντα από το Industrial Tribunal ερωτήματα αποσκοπούν στο να το διευκολύνουν να εκτιμήσει αν και υπό ποιες προϋποθέσεις οι διατάξεις της οδηγίας επιτρέπουν, στο πλαίσιο μιας κατάστασης όπως η προκείμενη, για λόγους προστασίας της δημόσιας ασφάλειας, όπως οι αναφερόμενοι στο άρθρο 53, παράγραφος 1, του Sex Discrimination Order, τη διαφορετική μεταχείριση μεταξύ υπηρετούντων στην αστυνομία ανδρών και γυναικών. Εξάλλου, με τα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να μπορέσει το παραπέμπον δικαστήριο να πληροφορηθεί αν είναι δυνατή η επίκληση των διατάξεων της οδηγίας κατά αντίθετου κανόνα του εθνικού δικαίου (υπόλοιπο τμήμα του έκτου ερωτήματος). Σύμφωνα με τις απαντήσεις που θα δοθούν στα ερωτήματα αυτά, θα μπορούσε, τέλος, να τεθεί το ερώτημα αν, σε περίπτωση όπως η προκείμενη, μπορεί ένα κράτος μέλος να επικαλεστεί το άρθρο 224 της Συνθήκης ΕΟΚ, προκειμένου να απαλλαγεί από τις υποχρεώσεις που του επιβάλλει η οδηγία (έβδομο ερώτημα).

Επί του δικαιώματος αποτελεσματικής ένδικης προστασίας

13 Επιβάλλεται να εξεταστεί, καταρχάς, το σκέλος του έκτου ερωτήματος, με το οποίο το παραπέμπον δικαστήριο ζητεί να μάθει αν το κοινοτικό δίκαιο και ειδικότερα η οδηγία 76/207 υποχρεώνει τα κράτη μέλη να εξασφαλίζουν, μέσω των εθνικών τους δικαστηρίων, τον αποτελεσματικό έλεγχο της τήρησης των διατάξεων της οδηγίας και της εθνικής νομοθεσίας με την οποία σκοπείται η εφαρμογή της.

14 Κατά την Johnston διάταξη όπως αυτή του άρθρου 53, παράγραφος 2, του Sex Discrimination Order είναι αντίθετη προς το άρθρο 6 της οδηγίας, καθόσον κωλύει την άσκηση κάθε δικαστικού ελέγχου από το αρμόδιο εθνικό δικαστήριο.

15 Η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου παρατηρεί ότι το άρθρο 6 της οδηγίας δεν υποχρεώνει τα κράτη μέλη, ακόμα και στο πεδίο της εθνικής και δημόσιας ασφάλειας, να υποβάλλουν σε δικαστικό έλεγχο κάθε ζήτημα που μπορεί να ανακύψει από την εφαρμογή της οδηγίας. Κανόνες αποδείξεως, όπως ο του άρθρου 53, παράγραφος 2, του Sex Discrimination Order, είναι συνήθεις στο εθνικό δικονομικό δίκαιο και δικαιολογούνται από το γεγονός ότι τα ζητήματα εθνικής και δημόσιας ασφάλειας μπορούν να εκτιμηθούν κατάλληλα μόνο από την αρμόδια πολιτική αρχή, δηλαδή τον εκδόσαντα την επίμαχη βεβαίωση υπουργό.

16 Η Επιτροπή φρονεί ότι το να αναγνωρίζεται σε βεβαίωση ενός υπουργού αποτέλεσμα όπως το προβλεπόμενο στο άρθρο 53, παράγραφος 2, του Sex Discrimination Order ισοδυναμεί με άρνηση κάθε δικαστικού ελέγχου και, επομένως, είναι αντίθετο προς θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου και το άρθρο 6 της οδηγίας.

17 Σχετικά, πρέπει καταρχάς να τονιστεί ότι το άρθρο 6 της οδηγίας επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να θεσπίσουν στην εσωτερική τους έννομη τάξη τα αναγκαία μέτρα ώστε να μπορεί κάθε πρόσωπο που νομίζει ότι θίγεται από μια διάκριση « να διεκδικεί τα δικαιώματά του δικαστικώς ». Από τη διάταξή αυτή απορρέει ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να λάβουν μέτρα αρκούντως αποτελεσματικά για την επίτευξη του στόχου της οδηγίας και καθιστώντα δυνατή την πραγματική επίκληση από τους ενδιαφερόμενους ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων των κατ' αυτό τον τρόπο απονεμηθέντων δικαιωμάτων.

18 Ο επιβαλλόμενος από το άρθρο αυτό έλεγχος αποτελεί την έκφραση γενικής αρχής του δικαίου, στην οποία στηρίζονται οι κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών. Η αρχή αυτή έχει επίσης καθιερωθεί από τα άρθρα 6 και 13 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως περί Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών της 4ης Νοεμβρίου 1950. Όπως έχει αναγνωριστεί με την από 5 Απριλίου 1977 (JO C 103, σ. 1) κοινή διακήρυξη της Συνελεύσεως, του Συμβουλίου και της Επιτροπής και με τη νομολογία του Δικαστηρίου, πρέπει, στο πλαίσιο του κοινοτικού δικαίου, να λαμβάνονται υπόψη οι αρχές από τις οποίες διαπνέεται η σύμβαση αυτή.

19 Δυνάμει του άρθρου 6 της οδηγίας, ερμηνευομένου υπό το φως της αναφερθείσας γενικής αρχής, κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα ασκήσεως αποτελεσματικής προσφυγής ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου κατά πράξεων που θεωρεί ότι θίγουν την προβλεπόμενη από την οδηγία 76/207 αρχή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών. Στα κράτη μέλη εναπόκειται η διασφάλιση αποτελεσματικού δικαστικού ελέγχου όσον αφορά την τήρηση των εφαρμοστέων διατάξεων του κοινοτικού δικαίου και της εθνικής νομοθεσίας με την οποία αποσκοπείται η υλοποίηση των προβλεπόμενων από την οδηγία δικαιωμάτων.

20 Διάταξη όπως αυτή του άρθρου 53, παράγραφος 2, του Sex Discrimination Order, προσδίδουσα στην προσκόμιση μιας βεβαίωσης, όπως η επίδικη στην προκείμενη περίπτωση, αποτέλεσμα αδιάσειστης απόδειξης ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις παρεκκλίσεως από την αρχή της ίσης μεταχείρισης, επιτρέπει στην αρμόδια αρχή να στερεί από

τον ιδιώτη τη δυνατότητα ένδικης επίκλησης των αναγνωριζόμενων από την οδηγία δικαιωμάτων. Επομένως, μια τέτοια διάταξη είναι αντίθετη προς την αρχή του καθιερωθέντος με το άρθρο 6 της οδηγίας αποτελεσματικού δικαστικού ελέγχου.

21 Κατά συνέπεια, σ' αυτό το σκέλος του έκτου ερωτήματος του Industrial Tribunal πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η καθιερωθείσα με το άρθρο 6 της οδηγίας 76/207 του Συμβουλίου της 9ης Φεβρουαρίου 1976 αρχή του αποτελεσματικού δικαστικού ελέγχου δεν επιτρέπει να θεωρηθεί ως αδιάσειστη απόδειξη, αποκλείουσα κάθε δυνατότητα δικαστικού ελέγχου, η βεβαίωση εθνικής αρχής με την οποία πιστοποιείται ότι συντρέχουν, χάριν της προστασίας της δημόσιας ασφάλειας, οι απαιτούμενες για την παρέκκλιση από την αρχή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών προϋποθέσεις.

Ως προς τη δυνατότητα εφαρμογής της οδηγίας 76/207 επί μέτρων που λαμβάνονται για την προστασία της δημόσιας ασφάλειας

22 Περαιτέρω πρέπει να εξεταστεί το πρώτο ερώτημα, με το οποίο το Industrial Tribunal ζητεί να πληροφορηθεί αν, ενόψει του ότι δεν υφίσταται στην οδηγία 76/207 ρητή διάταξη όσον αφορά τα μέτρα που λαμβάνονται προς διασφάλιση της εθνικής ασφάλειας ή της προστασίας της δημόσιας τάξης και, ειδικότερα, της δημόσιας ασφάλειας, μπορεί η οδηγία να εφαρμόζεται επί τέτοιων μέτρων.

23 Κατά την Johnston, δεν υφίσταται, για το σκοπό αυτό, καμιά γενική παρέκκλιση από τη θεμελιώδη αρχή της ισότητας, άσχετη προς ιδιαίτερες επαγγελματικές δραστηριότητες, τη φύση τους και τις συνθήκες ασκήσεώς τους. Τέτοια παρέκκλιση, για το λόγο και μόνο ότι επιδιώκονταν, μέσω της διακρίσεως, σκοποί όπως η προστασία της δημόσιας ασφάλειας, θα παρείχε στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να απαλλάσσονται μονομερώς των υποχρεώσεων που τους επιβάλλει η οδηγία.

24 Η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου φρονεί ότι οι ρήτρες διασφαλίσεως των άρθρων 36, 48, 56, 66, 223 και 224 της Συνθήκης ΕΟΚ δείχνουν ότι ούτε η Συνθήκη ούτε, κατά συνέπεια, το παράγωγό της δίκαιο εφαρμόζονται στους αναφερόμενους στο ερώτημα του εθνικού δικαστηρίου τομείς και δεν περιορίζουν την εξουσία των κρατών μελών να λαμβάνουν τα μέτρα που θεωρούν προς τούτο πρόσφορα ή αναγκαία. Επομένως, τα αναφερόμενα στο πρώτο ερώτημα μέτρα δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας.

25 Η Επιτροπή προτείνει να ερμηνευτεί η οδηγία υπό το φως του άρθρου 224 της Συνθήκης ΕΟΚ, ώστε θέματα δημόσιας ασφάλειας να μπορούν, στο πλαίσιο των προβλεπόμενων από το άρθρο αυτό ιδιαίτερων περιστάσεων και με την επιφύλαξη του δικαστικού ελέγχου, να δικαιολογήσουν παρεκκλίσεις από την ίση μεταχείριση ακόμα και όταν δεν συντρέχουν ακριβώς οι προϋποθέσεις του άρθρου 2, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας.

26 Σχετικά πρέπει να αναγνωριστεί ότι η Συνθήκη μόνο στα άρθρα 36, 48, 56, 223 και 224, τα οποία αφορούν εξαιρετικές και σαφώς προσδιορισμένες περιπτώσεις, προβλέπει τη δυνατότητα παρεκκλίσεων σε περίπτωση καταστάσεων ικανών να απειλήσουν τη δημόσια ασφάλεια. Τα άρθρα αυτά, λόγω του περιορισμένου χαρακτήρα τους, δεν επιδέχονται ευρεία ερμηνεία και δεν επιτρέπουν να συναχθεί απ' αυτά μια γενική και εγγενής στη Συνθήκη επιφύλαξη ως προς όλα τα μέτρα που λαμβάνονται για τη δημόσια ασφάλεια. Η αναγνώριση γενικής επιφύλαξης σε κάθε διάταξη του κοινοτικού δικαίου, εκτός των συγκεκριμένων προϋποθέσεων που θέτουν οι διατάξεις της Συνθήκης, θα μπορούσε να θίξει το δεσμευτικό χαρακτήρα και την ομοιόμορφη εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου.

27 Από τις προηγούμενες σκέψεις συνάγεται ότι δεν υφίσταται καμιά γενική επιφύλαξη, με εξαίρεση την ενδεχόμενη εφαρμογή του άρθρου 224 της Συνθήκης που αφορά όλως εξαιρετική κατάσταση και αποτελεί αντικείμενο του έβδομου ερωτήματος, ως προς την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών όσον αφορά μέτρα δικαιολογούμενα από την προστασία της δημόσιας ασφάλειας. Επομένως, στο πλαίσιο της εφαρμογής των συγκεκριμένων διατάξεων της οδηγίας πρέπει να ληφθούν, καταρχάς, υπόψη, ανάλογα με την περίπτωση, τα πραγματικά περιστατικά εξαιτίας των οποίων η αρμόδια αρχή επικαλέστηκε τις απαιτήσεις της προστασίας της δημόσιας ασφάλειας.

28 Κατά συνέπεια, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι διακρίσεις που στηρίζονται στο φύλο και εφαρμόζονται για λόγους προστασίας της δημόσιας ασφάλειας πρέπει να εξετάζονται υπό το φως των παρεκκλίσεων από την αρχή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών που προβλέπονται από την οδηγία 76/207.

Επί των παρεκκλίσεων που επιτρέπονται λόγω των συνθηκών ασκήσεως της επαγγελματικής δραστηριότητας

29 Με το δεύτερο και τρίτο ερώτημα, το Industrial Tribunal ζητεί να ερμηνευτεί η παρέκκλιση από την αρχή της ίσης μεταχείρισης που προβλέπει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας, ώστε να μπορέσει να κρίνει αν μια διαφορά μεταχειρίσεως, όπως η επί-

δικη, καλύπτεται από την παρέκκλιση αυτή. Για το σκοπό αυτό, ζητεί να μάθει τα κριτήρια και τις αρχές σύμφωνα με τα οποία πρέπει να προσδιορίζεται αν μια δραστηριότητα, όπως αυτή που αφορά η προκείμενη περίπτωση, αποτελεί μέρος των δραστηριοτήτων ως προς τις οποίες, « λόγω της φύσεως ή των συνθηκών ασκήσεώς τους, το φύλο συνιστά παράγοντα αποφασιστικής σημασίας ».

30 Η Johnston φρονεί ότι στο ερώτημα αυτό δεν είναι δυνατό να δοθεί απάντηση τόσο γενικά διατυπωμένη. Η ίδια εκτέλεσε πάντοτε ικανοποιητικά τα καθήκοντά της στην αστυνομία. Οι γυναίκες μπορούν κάλλιστα να εκπαιδευτούν στο χειρισμό πυροβόλων όπλων. Στο Industrial Tribunal εναπόκειται να κρίνει, ενόψει των συγκεκριμένων καθηκόντων που η Johnston καλείται να εκτελέσει, αν είναι δυνατή η παρέκκλιση βάσει του άρθρου 2, παράγραφος 2, της οδηγίας. Η διάταξη αυτή δεν επιτρέπει τον πλήρη αποκλεισμό της Johnston από κάθε θέση εντός της RUC Full-time Reserve.

31 Κατά την κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, τα κράτη μέλη έχουν διακριτική εξουσία να εκτιμούν αν, λόγω απαιτήσεων της εθνικής ασφάλειας και της δημόσιας ασφάλειας ή τάξης, οι συνθήκες ασκήσεως μιας επαγγελματικής δραστηριότητας στην αστυνομία εμποδίζουν την άσκηση της δραστηριότητας αυτής από ένοπλη γυναίκα. Σχετικά, τα κράτη μέλη μπορούν να λαμβάνουν υπόψη κριτήρια όπως η διαφορά σωματικών δυνάμεων, η πιθανή αντίδραση του κοινού στην εμφάνιση ένοπλων γυναικών αστυνομικών και ο κίνδυνος επιθέσεων κατ' αυτών. Δεδομένου ότι η απόφαση του Chief Constable ελήφθη κατ' εφαρμογή τέτοιων κριτηρίων, καλύπτεται από το άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας.

32 Η Επιτροπή φρονεί ότι η δραστηριότητα του ένοπλου αστυνομικού, λόγω των συνθηκών υπό τις οποίες ασκείται και όχι λόγω της φύσεώς της, μπορεί να θεωρηθεί ως δραστηριότητα για την οποία το φύλο συνιστά παράγοντα αποφασιστικής σημασίας. Εντούτοις, παρέκκλιση πρέπει να δικαιολογείται αναφορικά με συγκεκριμένα καθήκοντα και όχι με θέση θεωρούμενη γενικά. Πρέπει, ιδίως, να τηρείται η αρχή της αναλογικότητας. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να κρίνει, υπό το πρίσμα αυτό, την επίδικη διάκριση.

33 Εν προκειμένω, πρέπει καταρχάς να γίνει δεκτό ότι, εφόσον, λόγω των απαιτήσεων της προστασίας της δημόσιας ασφάλειας, οι αρμόδιες αστυνομικές αρχές της Βόρειας Ιρλανδίας αποφάσισαν να μη συμμορφώνονται πλέον προς τον ισχύοντα, γενικά, στα

λοιπά διαμερίσματα του Ηνωμένου Βασιλείου κανόνα της μη ένοπλης, κατά τη συνήθη εκτέλεση των καθηκόντων της, αστυνομίας, η απόφαση αυτή δεν συνεπάγεται, αυτή καθαυτή, καμιά διάκριση μεταξύ ανδρών και γυναικών και, επομένως, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης. Τα μέτρα αυτά πρέπει να έκτιμηθούν υπό το φως των διατάξεων της οδηγίας μόνο κατά το μέτρο που ο Chief Constable αποφάσισε ότι οι γυναίκες δεν θα οπλίζονται με πυροβόλα όπλα ούτε θα εκπαιδεύονται στη χρήση τους, ότι στο εξής τα γενικά αστυνομικά καθήκοντα επιφυλάσσονται μόνο σε ένοπλους άνδρες και ότι δεν θα ανανεωθούν οι συμβάσεις των γυναικών της RUC Full-time Reserve στις οποίες, όπως στην Johnston, είχαν προηγούμενως ανατεθεί γενικά αστυνομικά καθήκοντα.

34 Δεδομένου ότι, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, το Sex Discrimination Order εφαρμόζεται, κατά ρητή του διάταξη, σε θέσεις αστυνομικών και ότι δεν γίνεται σχετικά καμιά διάκριση μεταξύ ανδρών και γυναικών στις εφαρμοστέες συγκεκριμένες διατάξεις, η φύση της επαγγελματικής δραστηριότητας στην αστυνομία δεν λαμβάνεται υπόψη προς δικαιολόγηση της επίδικης διάκρισης. Αντιθέτως, πρέπει να εξεταστεί αν, λόγω των συγκεκριμένων συνθηκών ασκήσεως της περιγραφόμενης στην απόφαση περί παραπομπής δραστηριότητας, το φύλο συνιστά γι' αυτήν παράγοντα αποφασιστικής σημασίας.

35 Όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, η έναντι των γυναικών της RUC Full-time Reserve πολιτική του Chief Constable υιοθετήθηκε διότι αυτός θεώρησε ότι οι γυναίκες, αν ήταν οπλισμένες με πυροβόλα όπλα, θα διέτρεχαν τον κίνδυνο να καταστούν συχνότερα στόχοι επιθέσεων, τα δε όπλα τους θα μπορούσαν να περιέλθουν στην κατοχή των προσβολέων, ότι το κοινό θα δεχόταν δυσμενώς την οπλοφορία των γυναικών, πράγμα όλως αντιφατικό προς το ιδανικό της άοπλης αστυνομίας και ότι οι ένοπλες γυναίκες θα ήταν λιγότερο αποτελεσματικές στις κοινωνικού χαρακτήρα δραστηριότητες της αστυνομίας, κατά τις οποίες οι γυναίκες αστυνομικοί έρχονται σε επαφή με οικογένειες και παιδιά, όπου οι υπηρεσίες τους εκτιμώνται ιδιαιτέρως. Έτσι δικαιολόγησε ο Chief Constable την πολιτική του σε σχέση με τις ιδιαίτερες συνθήκες εντός των οποίων πρέπει να λειτουργεί η αστυνομία λόγω της υφιστάμενης στη Βόρεια Ιρλανδία καταστάσεως, λαμβανομένων υπόψη των απαιτήσεων της προστασίας της δημόσιας ασφάλειας, στο πλαίσιο μιας κατάστασης σοβαρών εσωτερικών ταραχών.

36 Όσον αφορά το αν μια τέτοια δικαιολογία μπορεί να καλύπτεται από το άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας, επιβάλλεται καταρχάς η παρατήρηση ότι η διάταξη αυτή, ως παρέκκλιση από καθιερωμένο από την οδηγία ατομικό δικαίωμα, πρέπει να ερμηνευτεί στενώς. Πρέπει, όμως, να γίνει δεκτό ότι οι συνθήκες ασκήσεως της επαγγελματικής δραστηριότητας των οργάνων της ένοπλης αστυνομίας προσδιορίζονται από το περιβάλλον εντός του οποίου ασκούνται οι δραστηριότητες αυτές. Στην προκείμενη περίπτωση, δεν μπορεί να αποκλειστεί η δυνατότητα ότι, σε κατάσταση σοβαρών εσω-

τερικών ταραχών, η οπλοφορία των γυναικών αστυνομικών μπορεί να δημιουργήσει πρόσθετους κινδύνους επιθέσεων κατ' αυτών και μπορεί, ως εκ τούτου, να είναι αντίθετη προς τις απαιτήσεις της δημόσιας ασφάλειας.

37 Υπό τις περιστάσεις αυτές, είναι δυνατό οι συνθήκες ασκήσεως ορισμένων δραστηριοτήτων της αστυνομίας να είναι τέτοιας φύσεως ώστε το φύλο να αποτελεί καθοριστικό παράγοντα ασκήσεώς τους. Επομένως, ένα κράτος μέλος μπορεί να επιφυλάσσει μόνο στους άνδρες τα καθήκοντα αυτά καθώς και τη σχετική με αυτά επαγγελματική εκπαίδευση. Σε παρόμοια περίπτωση, τα κράτη μέλη υποχρεούνται, όπως προκύπτει από το άρθρο 9, παράγραφος 2, της οδηγίας, να εξετάζουν περιοδικά τις εν λόγω δραστηριότητες, προκειμένου να κρίνουν αν, λαμβάνοντας υπόψη την κοινωνική εξέλιξη, μπορεί ακόμα να διατηρηθεί μια παρέκκλιση από το γενικό καθεστώς της οδηγίας.

38 Εξάλλου, πρέπει να υπομνηστεί ότι, κατά τον καθορισμό της έκτασης κάθε παρέκκλισης από το ατομικό δικαίωμα, όπως η καθιερωθείσα από την οδηγία ισότητα μεταχειρίσεως ανδρών και γυναικών, πρέπει να τηρείται η αρχή της αναλογικότητας, αποτελούσα μέρος των γενικών αρχών του δικαίου που συνιστούν τη βάση της κοινοτικής έννομης τάξης. Η αρχή αυτή απαιτεί όπως οι παρεκκλίσεις μη υπερβαίνουν τα όρια των ενεργειών που είναι κατάλληλες και αναγκαίες για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού· απαιτεί επίσης την εναρμόνιση, στο μέτρο του δυνατού, της αρχής της ίσης μεταχείρισης με τις απαιτήσεις της δημόσιας ασφάλειας που είναι καθοριστικές για τις συνθήκες ασκήσεως της εν λόγω δραστηριότητας.

39 Στο πλαίσιο της προβλεπόμενης από το άρθρο 177 της Συνθήκης ΕΟΚ κατανομής εξουσιών, στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να αποφανθεί αν οι λόγοι στους οποίους στηρίζεται ο Chief Constable είναι πράγματι βάσιμοι και δικαιολογούν το συγκεκριμένο μέτρο που ελήφθη στην περίπτωση της Johnston. Στη δικαιοδοσία του εν λόγω δικαστηρίου υπάγεται επίσης η μέριμνα για την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας και ο έλεγχος του αν η άρνηση ανανεώσεως της σύμβασης της Johnston μπορούσε να αποφευχθεί με την ανάθεση σε γυναίκες καθηκόντων που μπορούν, χωρίς να τίθενται σε κίνδυνο οι επιδιωκόμενοι σκοποί, να εκτελούνται χωρίς όπλα.

40 Επομένως, στο δεύτερο και τρίτο ερώτημα που υπέβαλε το Industrial Tribunal προσήκει η απάντηση ότι το άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας 76/207 έχει την έννοια ότι ένα κράτος μέλος, αν θεωρεί ότι, λόγω των συνθηκών ασκήσεως της δραστηριότητας του αστυνομικού οργάνου, το φύλο αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την επαγγελματική αυτή δραστηριότητα, μπορεί να λαμβάνει υπόψη τις απαιτήσεις της

προστασίας της δημόσιας ασφάλειας, προκειμένου να αναθέτει, στο πλαίσιο μιας εσωτερικής κατάστασης που χαρακτηρίζεται από συχνές επιθέσεις, τα γενικά αστυνομικά μόνο σε ένοπλους άνδρες.

Επί των παρεκκλίσεων που επιτρέπονται χάριν της προστασίας της γυναίκας

41 Περαιτέρω, με το τέταρτο και πέμπτο ερώτημά του, το Industrial Tribunal ζητεί από το Δικαστήριο να ερμηνεύσει την έννοια της « προστασίας της γυναίκας » κατά το άρθρο 2, παράγραφος 3, της οδηγίας και την έννοια « λόγοι προστασίας » κατά το άρθρο 3, παράγραφος 2, σημείο γ), από τις οποίες διαπνέονται ορισμένες εθνικές διατάξεις, ώστε να μπορέσει να κρίνει αν η επίδικη διαφορά μεταχειρίσεως μπορεί να υπαχθεί στο πεδίο εφαρμογής των παρεκκλίσεων από την αρχή της ίσης μεταχείρισης που προβλέπονται για το σκοπό αυτό.

42 Κατά την Johnston, οι διατάξεις αυτές πρέπει να ερμηνευτούν στενά, εφόσον δεν αποσκοπούν παρά στο να εξασφαλίζεται στις γυναίκες ειδική μεταχείριση χάριν της προστασίας της υγείας τους και της ασφάλειάς τους, σε περίπτωση εγκυμοσύνης ή μητρότητας. Κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει στην περίπτωση του πλήρους αποκλεισμού των γυναικών από την ένοπλη υπηρεσία στην αστυνομία.

43 Η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου ισχυρίζεται ότι η έναντι των γυναικών της RUC Full-time Reserve πολιτική αποσκοπεί στην προστασία τους, εφόσον δι' αυτής αποφεύγεται να καθίστανται οι γυναίκες στόχοι επιθέσεων. Η έννοια της προστασίας της γυναίκας μπορεί να καλύπτει έναν τέτοιο σκοπό σε περίοδο σοβαρών ταραχών. Επίσης, η Επιτροπή έχει τη γνώμη ότι μια εξαιρετική κατάσταση, όπως η υφιστάμενη στη Βόρεια Ιρλανδία, και οι εξ αυτής προκύπτοντες για τις ένοπλες γυναίκες αστυνομικούς κίνδυνοι μπορούν να ληφθούν υπόψη από την άποψη της προστασίας της γυναίκας.

44 Σχετικά, πρέπει να τονιστεί ότι, όπως ακριβώς η παράγραφος 2 του άρθρου 2 της οδηγίας, έτσι και η παράγραφος 3, η οποία επίσης καθορίζει την έκταση εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφος 2, σημείο γ), πρέπει να ερμηνευτεί στενώς. Από τη ρητή αναφορά στην εγκυμοσύνη και τη μητρότητα συνάγεται ότι η οδηγία αποσκοπεί στην εξασφάλιση, αφενός, της προστασίας της βιολογικής κατάστασης της γυναίκας και, αφετέρου, της προστασίας των ειδικών σχέσεων μεταξύ της γυναίκας και του τέκνου της. Επομένως, αυτή η διάταξη της οδηγίας δεν επιτρέπει τον αποκλεισμό των γυναικών από θέση για το λόγο ότι η κοινή γνώμη απαιτεί να προστατεύονται περισ-

σότερο από τους άνδρες έναντι κινδύνων που αφορούν καθ' όμοιο τρόπο άνδρες και γυναίκες και οι οποίοι διακρίνονται από τις συγκεκριμένες ανάγκες προστασίας της γυναίκας, όπως οι ρητώς αναφερόμενες ανάγκες.

45 Δεν προκύπτει ότι οι κίνδυνοι στους οποίους εκτίθενται οι γυναίκες κατά την άσκηση των αστυνομικών καθηκόντων τους, σε μια κατάσταση όπως αυτή της Βόρειας Ιρλανδίας, είναι διαφορετικοί από αυτούς στους οποίους εκτίθεται, επίσης, κάθε άνδρας κατά την άσκηση των ίδιων καθηκόντων. Πλήρης αποκλεισμός των γυναικών από μια τέτοια επαγγελματική δραστηριότητα εξαιτίας ενός γενικού και όχι ειδικώς αφορώντος τις γυναίκες κινδύνου, για λόγους προστασίας της δημόσιας ασφάλειας, δεν εμπίπτει στο πλαίσιο των διαφορών μεταχειρίσεως που το άρθρο 2, παράγραφος 3, της οδηγίας επιτρέπει χάριν της προστασίας της γυναίκας.

46 Κατά συνέπεια, στο τέταρτο και πέμπτο ερώτημα του Industrial Tribunal προσήκει η απάντηση ότι οι διαφορές μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών που το άρθρο 2, παράγραφος 3, της οδηγίας 76/207 δέχεται χάριν της προστασίας της γυναίκας δεν περιλαμβάνουν κινδύνους όπως αυτοί στους οποίους εκτίθεται κάθε ένοπλος αστυνομικός κατά την άσκηση των καθηκόντων του σε μια δεδομένη κατάσταση, οι οποίοι δεν αφορούν ειδικώς τις γυναίκες υπ' αυτήν τους την ιδιότητα.

Επί του αμέσου αποτελέσματος της οδηγίας 76/207

47 Με το έκτο ερώτημα το Industrial Tribunal ζητεί, επιπλέον, να μάθει αν ένας ιδιώτης μπορεί να επικαλεστεί, στο πλαίσιο διαφοράς που έχει αχθεί ενώπιον εθνικού δικαστηρίου, τις διατάξεις της οδηγίας. Έχοντας υπόψη τις προηγούμενες σκέψεις, το ερώτημα αυτό τίθεται ειδικότερα από πλευράς των άρθρων 2 και 6 της οδηγίας.

48 Η Johnston φρονεί ότι το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας είναι ανεπιφύλακτο και αρκούντως σαφές και συγκεκριμένο, ώστε να παράγει άμεσο αποτέλεσμα και μπορεί να αντιταχτεί κατά του Chief Constable ως δημόσιας αρχής. Εν πάση περιπτώσει, η οδηγία παράγει άμεσο οριζόντιο αποτέλεσμα ακόμα και έναντι των ιδιωτών.

49 Κατά την κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας αποτελεί μια εξαρτώμενη από προϋποθέσεις διάταξη, καθόσον υπόκειται σε παρεκκλίσεις τις οποίες τα κράτη μέλη μπορούν να εκτιμούν ανέλεγκτα. Ο Chief Constable είναι συνταγματικώς ανεξάρτητος από το κράτος και, στην προκείμενη περίπτωση, ενεργεί ως εργοδότης. Σε τέτοιες σχέσεις η οδηγία δεν έχει άμεσο αποτέλεσμα.

50 Η Επιτροπή φρονεί ότι η υπόθεση μπορεί να κριθεί στο πλαίσιο του εθνικού δικαίου και δεν παρίσταται ανάγκη να αποφανθεί το Δικαστήριο ως προς το άμεσο αποτέλεσμα των άρθρων 2 και 3 της οδηγίας.

51 Σχετικά, επιβάλλεται καταρχάς η παρατήρηση ότι, σε όλες τις περιπτώσεις όπου μια οδηγία έχει τεθεί σωστά σε εφαρμογή, τα αποτελέσματά της επηρεάζουν τους ιδιώτες μέσω των μέτρων εφαρμογής της που λαμβάνει το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος. Επομένως, το ζήτημα αν μπορεί να γίνει επίκληση του άρθρου 2, παράγραφος 1, ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου στερείται αντικειμένου, εφόσον δεν αμφισβητείται ότι η διάταξη αυτή έχει τεθεί σε εφαρμογή στο εθνικό δίκαιο.

52 Η παρέκκλιση από την αρχή της ίσης μεταχείρισης, την οποία, όπως προαναφέρθηκε, επιτρέπει το άρθρο 2, παράγραφος 2, αποτελεί απλή ευχέρεια των κρατών μελών. Στο αρμόδιο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να δεχτεί αν έγινε χρήση της ευχέρειας αυτής μέσω διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας και να κρίνει το περιεχόμενο αυτών. Το ζήτημα αν ένας ιδιώτης μπορεί να στηριχτεί σε διάταξη της οδηγίας, προκειμένου να αποτραπεί μια προβλεπόμενη από την εθνική νομοθεσία παρέκκλιση, τιθεται μόνο στην περίπτωση που η παρέκκλιση αυτή υπερβαίνει τα όρια των επιτρεπόμενων από το άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας εξαιρέσεων.

53 Στην αλληλουχία αυτή, επιβάλλεται καταρχάς να παρατηρηθεί, όπως έχει ήδη αποφανθεί το Δικαστήριο με τις αποφάσεις της 10ης Απριλίου 1984 (von Colson και Kamann, 14/83, Συλλογή σ. 1891· Harz, 79/83, Συλλογή σ. 1921), ότι η υποχρέωση των κρατών μελών, η οποία απορρέει από οδηγία, να επιτύχουν το αποτέλεσμα που επιδιώκει η οδηγία αυτή, καθώς και το καθήκον που έχουν δυνάμει του άρθρου 5 της Συνθήκης να λαμβάνουν κάθε γενικό ή ειδικό μέτρο κατάλληλο να εξασφαλίσει την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής, επιβάλλονται σε όλες τις αρχές των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων των δικαστηρίων στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους. Από τα παραπάνω συνάγεται ότι το εθνικό δικαστήριο, εφαρμόζοντας το εθνικό δίκαιο και ιδίως τις διατάξεις εθνικού νόμου που έχει θεσπιστεί ειδικά για την εκτέλεση της οδηγίας 76/207, οφείλει να ερμηνεύει το εθνικό του δίκαιο υπό το φως των διατάξεων και του στόχου της οδηγίας, προκειμένου να επιτευχθεί το αποτέλεσμα στο οποίο αναφέρεται το άρθρο 189, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ. Επομένως, στο Industrial Tribunal εναπόκειται να ερμηνεύσει τις διατάξεις του Sex Discrimination Order και ιδίως το άρθρο του 53, παράγραφος 1, υπό το φως των διατάξεων της οδηγίας, όπως έχουν ερμηνευτεί πιο πάνω, ώστε να δώσει στη διάταξη αυτή την πλήρη αποτελεσματικότητά της.

54 Εντούτοις, για την περίπτωση όπου, έχοντας υπόψη τα προηγούμενα, θα ετίθετο το ζήτημα αν μπορεί ένας ιδιώτης να επικαλεστεί την οδηγία κατά προβλεπόμενης από

την εθνική νομοθεσία παρεκκλίσεως, πρέπει να τονιστεί η πάγια νομολογία του Δικαστηρίου (βλέπε, ιδίως, απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 1982, Becker, 8/81, Συλλογή σ. 53). Ειδικότερα, το Δικαστήριο έκρινε πρόσφατα, με την απόφασή του της 26ης Φεβρουαρίου 1986 (Marshall, 152/84, Συλλογή 1986, σ. 723), ότι ορισμένες διατάξεις της οδηγίας 76/207 είναι, από άποψη περιεχομένου, ανεπιφύλακτες και αρκούντως σαφείς και ότι οι ιδιώτες βασίμως τις επικαλούνται κατά κράτους μέλους, όταν αυτό δεν τις μεταφέρει κατά το δέοντα τρόπο στη νομοθεσία του.

55 Η ανάλυση αυτή έγινε, στην προαναφερθείσα απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 1986, σχετικά με την προβλεπόμενη στο άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης στο θέμα των όρων απολύσεως που αναφέρει το άρθρο 5, παράγραφος 1. Το ίδιο ισχύει και για την εφαρμογή των όρων προσβάσεως σε απασχολήσεις και στην επαγγελματική εκπαίδευση και επιμόρφωση, που αναφέρονται στα άρθρα 3, παράγραφος 1, και 4, και περί των οποίων πρόκειται στην υπό κρίση υπόθεση.

56 Με την προαναφερθείσα απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 1986, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι ιδιώτες μπορούν να επικαλούνται την οδηγία κατά οργάνων του κράτους, χωρίς να γίνεται διάκριση ανάλογα με το αν το τελευταίο ενεργεί ως εργοδότης ή ως δημόσια αρχή. Όσον αφορά μια αρχή όπως είναι ο Chief Constable, πρέπει να παρατηρηθεί ότι από την απόφαση περί παραπομπής συνάγεται ότι ο τελευταίος είναι δημόσιος υπάλληλος υπεύθυνος για τη διεύθυνση των αστυνομικών υπηρεσιών. Μια τέτοια δημόσια αρχή, στην οποία έχει ανατεθεί από το κράτος η διατήρηση της δημόσιας τάξης και ασφάλειας, οποιεσδήποτε και αν είναι, άλλωστε, οι σχέσεις της με άλλα όργανα του κράτους, δεν ενεργεί ως ιδιώτης. Δεν μπορεί να εκμεταλλευτεί το γεγονός ότι το κράτος από το οποίο αντλεί την εξουσία της παραβιάζει το κοινοτικό δίκαιο.

57 Επομένως, στο έκτο ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι οι ιδιώτες μπορούν να επικαλούνται κατά κρατικής αρχής, επιφορτισμένης με την τήρηση της τάξης και της δημόσιας ασφάλειας και ενεργούσας ως εργοδότης, την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών που προβλέπεται από το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 76/207 για τα αναφερόμενα στα άρθρα 3, παράγραφος 1, και 4 θέματα των όρων προσβάσεως σε απασχολήσεις και στην επαγγελματική εκπαίδευση και επιμόρφωση, προκειμένου να αποφεύγεται μια προβλεπόμενη από την εθνική νομοθεσία παρέκκλιση από την αρχή αυτή, καθόσον η παρέκκλιση αυτή θα υπερέβαινε τα όρια των επιτρεπόμενων από το άρθρο 2, παράγραφος 2, εξαιρέσεων.

58 Όσον αφορά το άρθρο 6 της οδηγίας, το οποίο, όπως ήδη προαναφέρθηκε, είναι επίσης εφαρμοστέο στην προκείμενη περίπτωση, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει με τις προαναφερθείσες αποφάσεις του της 10ης Απριλίου 1984 ότι το άρθρο αυτό δεν συνεπάγεται — όσον αφορά τον κολασμό ενδεχόμενης διάκρισης — καμιά ανεπιφύλακτη και αρκούντως σαφή υποχρέωση, δυνάμενη να προβληθεί από ιδιώτη. Αντίθετα, κατά το μέτρο που από το άρθρο αυτό, ερμηνευόμενο υπό το φως γενικής αρχής την έκφραση της οποίας αποτελεί, προκύπτει ότι κάθε πρόσωπο που θεωρεί ότι θίγεται από διάκριση μεταξύ ανδρών και γυναικών δικαιούται αποτελεσματικής ένδικης προστασίας, η διάταξη αυτή είναι αρκούντως σαφής και ανεπιφύλακτη, ώστε να μπορεί να προβληθεί κατά κράτους μέλους το οποίο δεν εξασφαλίζει την πλήρη εφαρμογή της διάταξης αυτής στην εσωτερική του έννομη τάξη.

59 Επομένως, η απάντηση σ' αυτό το σκέλος του έκτου ερωτήματος είναι ότι πρέπει να γίνει δεκτό ότι η διάταξη του άρθρου 6, σύμφωνα με την οποία κάθε πρόσωπο που θεωρεί ότι θίγεται από διάκριση μεταξύ ανδρών και γυναικών πρέπει να δικαιούται αποτελεσματικής ένδικης προστασίας, μπορεί να προβληθεί από ιδιώτες κατά κράτους μέλους το οποίο δεν εξασφαλίζει την πλήρη εφαρμογή της αρχής αυτής στην εσωτερική του έννομη τάξη.

Επί του άρθρου 224 της Συνθήκης ΕΟΚ

60 Όσον αφορά το έβδομο ερώτημα σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 224, από τις προηγούμενες σκέψεις συνάγεται ότι το άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας 76/207 επιτρέπει σ' ένα κράτος μέλος να λαμβάνει υπόψη, σε περίπτωση όπως η προκείμενη, τις απαιτήσεις της προστασίας της δημόσιας ασφάλειας. Όσον αφορά την απαίτηση εξασφαλίσεως δικαστικού ελέγχου της τηρήσεως των προβλεπόμενων από την οδηγία κανόνων, κανένα στοιχείο της δικογραφίας και καμιά από τις κατατεθείσες στο Δικαστήριο παρατηρήσεις δεν επιτρέπει να θεωρηθεί ότι η κατάσταση των σοβαρών εσωτερικών ταραχών στη Βόρεια Ιρλανδία καθιστά αδύνατη την άσκηση δικαστικού ελέγχου ή ότι τα αναγκαία για την προστασία της δημόσιας ασφάλειας μέτρα στερούνται της αποτελεσματικότητάς τους λόγω τέτοιου ελέγχου εκ μέρους των εθνικών δικαστηρίων. Υπό τις περιστάσεις αυτές, το ζήτημα αν ένα κράτος μέλος μπορεί να επικαλεστεί το άρθρο 224 της Συνθήκης, ώστε να απαλλαγεί των επιβαλλόμενων από το κοινοτικό δίκαιο και ιδίως από την οδηγία υποχρεώσεων, δεν τίθεται στην προκείμενη περίπτωση.

61 Επομένως, έχοντας υπόψη τις απαντήσεις που δόθηκαν στα λοιπά ερωτήματα, το έβδομο ερώτημα είναι χωρίς αντικείμενο.

Επί των δικαστικών εξόδων

62 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν οι κυβερνήσεις του Ηνωμένου Βασιλείου και της Δανίας καθώς και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι οποίες κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει, ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης, το χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υποβλήθηκαν από το Industrial Tribunal της Βόρειας Ιρλανδίας, με απόφαση της 8ης Αυγούστου 1984, αποφαίνεται:

1) Η αρχή του αποτελεσματικού δικαστικού ελέγχου που έχει καθιερωθεί με το άρθρο 6 της οδηγίας 76/207 του Συμβουλίου, της 9ης Φεβρουαρίου 1976, αντίκειται στο να θεωρείται ως αδιάσειστη απόδειξη, αποκλείουσα κάθε δικαστικό έλεγχο, το πιστοποιητικό εθνικής αρχής με το οποίο βεβαιώνεται ότι συντρέχουν, χάριν της προστασίας της δημόσιας ασφάλειας, οι απαιτούμενες προϋποθέσεις παρεκκλίσεως από την αρχή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών. Η διάταξη του άρθρου 6, σύμφωνα με την οποία κάθε πρόσωπο που θεωρεί ότι θίγεται από διάκριση μεταξύ ανδρών και γυναικών πρέπει να δικαιούται αποτελεσματικής έννομης προστασίας, μπορεί να προβληθεί από ιδιώτες κατά κράτους μέλους το οποίο δεν εξασφαλίζει την πλήρη εφαρμογή της αρχής αυτής στην εσωτερική του έννομη τάξη.

2) Διακρίσεις που στηρίζονται στο φύλο και εφαρμόζονται για λόγους προστασίας της δημόσιας ασφάλειας πρέπει να εξετάζονται υπό το φως των παρεκκλίσεων από την αρχή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών που προβλέπονται από την οδηγία 76/207.

3) Το άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας 76/207 έχει την έννοια ότι ένα κράτος μέλος, αν θεωρεί ότι, λόγω των συνθηκών ασκήσεως της δραστηριότητας του αστυνομικού οργάνου, το φύλο αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την επαγγελματική αυτή δραστηριότητα, μπορεί να λαμβάνει υπόψη τις απαιτήσεις της προστασίας της δημόσιας ασφάλειας προκειμένου να αναθέτει, στο πλαίσιο μιας εσωτερικής κατάστασης που χαρακτηρίζεται από συχνές επιθέσεις, τα γενικά καθήκοντα της αστυνομίας μόνο με ένοπλους άνδρες.

4) Οι διαφορές μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών που το άρθρο 2, παράγραφος 3, της οδηγίας 76/207 δέχεται χάριν της προστασίας της γυναίκας δεν περιλαμβάνουν κινδύνους όπως αυτοί στους οποίους εκτίθεται κάθε ένοπλος αστυνομικός κατά την άσκηση των καθηκόντων του σε μια δεδομένη κατάσταση, οι οποίοι δεν αφορούν ειδικώς τις γυναίκες υπ' αυτήν τους την ιδιότητα.

5) Οι ιδιώτες μπορούν να επικαλούνται κατά κρατικής αρχής, επιφορτισμένης με την τήρηση της τάξης και της δημόσιας ασφάλειας και ενεργούσας ως εργοδότης, την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών που προβλέπεται από το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 76/207 για τους αναφερόμενους στα άρθρα 3, παράγραφος 1, και 4, θέματα των όρων προσβάσεως σε απασχολήσεις και στην επαγγελματική εκπαίδευση και επιμόρφωση προκειμένου να αποφεύγεται μια προβλεπόμενη από την εθνική νομοθεσία παρέκκλιση από την αρχή αυτή, καθόσον η παρέκκλιση αυτή θα υπερέβαινε τα όρια των επιτρεπόμενων από το άρθρο 2, παράγραφος 2, εξαιρέσεων.

Mackenzie Stuart Koopmans Everling Bahlmann

Joliet Due Galmot Κακούρης O' Higgins

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 15 Μαΐου 1986.

Ο γραμματέας

P. Heim

Ο πρόεδρος

A. J. Mackenzie Stuart